

PRITARTA
Kauno miesto savivaldybės mero
2025 m. birželio 30 d.
potvarkiu Nr. M-708

PATVIRTINTA
Kauno Montessori mokyklos-darželio
„Žiburėlis“ direktoriaus
2025 m. liepos 1 d.
įsakymu Nr. 4-42

KAUNO MONTESORI MOKYKLOS-DARŽELIO „ŽIBURĖLIS“ IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Kauno Montessori mokykla-darželis „Žiburėlis“

Tipas: mokykla-darželis.

Teisinė forma: juridinis asmuo. Kauno Montessori mokykla-darželis „Žiburėlis“ (toliau - mokykla) yra nesiekianti pelno Kauno miesto savivaldybės institucija.

Adresas: Verkių g. 36, 44484, Kaunas

Telefonai: + 370 37 348061, +370 37 348064

El. paštas: info@mokyklaziburelis.lt

Puslapis internete: www.mokyklaziburelis.lt

2. Ikimokyklinio ugdymo programa parengta vadovaujantis Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr.V-1142 „Dėl ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, ikimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika, Netradicinio ugdymo koncepcija, „Žaismė ir atradimai“ rekomendacijomis ikimokyklinio ugdymo pedagogui, Kauno Montessori mokyklos-darželio „Žiburėlis“ nuostatais bei atsižvelgiant į vaiko raidos ir ugdymo(si) ypatumus, ikimokyklinės pedagogikos kaitos tendencijas. Programoje vartojamos sąvokos apibrėžtos Lietuvos Respublikos švietimo įstatyme ir kituose švietimą reglamentuojančiuose teisės aktuose. Ikimokyklinio ugdymo programa parengta, analizuojant įstaigos įsivertinimo rezultatus ir bendru mokytojų, tėvų (globėjų) susitarimu ir įgalinimu atsakingai ją įgyvendinti. Sutarta, kad esant poreikiui ne rečiau kaip kartą metuose mokytojai apmąsto ir įsivertina pedagoginės praktikos efektyvumą bei siekia gauti grįžtamąjį ryšį iš vaikų tėvų (globėjų), prireikus tobulina, atnaujina šią

ikimokyklinio ugdymo programą. Šia programa siekiama atitikti lankančių vaikų tėvų (globėjų), mokytojų ir visos bendruomenės lūkesčius, poreikius.

3. *Požiūris į vaiką ir jo ugdymą(si)*. Ikimokyklinio ugdymo programa grindžiama konstruktyvizmo raidos teorija, M. Montessori pedagoginės ugdymo sistemos elementais, kurie dera tarpusavyje ir papildo, sudarydami vieningą ugdymo sistemą, kuri padeda atskleisti mūsų bendruomenės požiūrį į vaiką ir jo ugdymąsi. Ugdymo procesas grindžiamas individualiu požiūriu į vaiką ir laikomasi esminės nuostatos: žmonių skirtybės – normalus reiškinys, visi vaikai yra lygūs bendruomenės nariai ir ugdymas(is) yra:

- 3.1. neatsiejama priežiūros ir ugdymo vienovė;
- 3.2. kuriamas per kokybiškas sąveikas su aplinka, suaugusiais ir kitais vaikais;
- 3.3. vaikai mokosi ir kaupia patirtį per procesą;
- 3.4. pritaikytas kiekvieno vaiko gebėjimams ir poreikiams ugdytis pagal prigimtį, asmeninę patirtį, dirbant individualiu tempu;
- 3.5. pozityvus - atmosfera grupėje skatina bendravimą tam, kad sustiprintų bendradarbiavimą mokantis, abipusį vienas kito mokymą bei emocijų vystymąsi;
- 3.6. motyvuojantis - mokomasi su džiaugsmu dėl savo paties pasiekimų;
- 3.7. laisvas - vaikai renkasi montesori metodines priemones, veiklas pagal savo individualius poreikius ir interesus;
- 3.8. apibendrinantis - vaikai mokosi objektyviai vertinti savo darbus, dirbdami su montesori metodinėmis priemonėmis, turinčiomis klaidų kontrolę ir per individualius pokalbius su mokytoju;
- 3.9. holistinis - montesori mokymosi priemonių įvairovė, praktinė veikla ir patirtis įgalina vaiką augti ir tapti fiziškai, intelektualiai, kūrybiškai bei socialiai savarankišku žmogumi.

4. *Ugdymą(si) grindžiančios vertybės*. Vaikų ugdymasis grindžiamas požiūriu į vaiką ir jo ugdymą(si) sąlygotomis vertybėmis:

- 4.1. Vaiko orumas – kiekvieno vaiko nelygstamos vertės, autentiškumo, unikalumo pripažinimas ir puoselėjimas.
- 4.2. Vaiko gerovė – vaikų gerovės pirmumo pripažinimas, puoselėjant vaiko saugumą, sveikatą, darną su savimi ir kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
- 4.3. Saviraiškos laisvė – kiekvieno vaiko kūrybinio potencialo ir laisvės drausmėje išreikšti save pripažinimas, palaikymas ir skatinimas.

4.4. Lygiavertis dalyvavimas – lygiavertėmis sąveikomis grindžiamo ugdymo(si) vertės pripažinimas, sudarant maksimalias sąlygas kiekvienam vaikui dalyvauti bendrame ugdymosi procese ir pašalinant ugdymosi kliūtis.

4.5. Lygiateisiškumas ir teisingumas – vienodų teisių augti ir ugdytis visiems pripažinimas, užtikrinant galimybes kiekvienam vaikui optimaliai vystyti ir reikšti savo potencines galias nepriklausomai nuo priežasčių, susijusių su lytimi, sveikata, socialine, ekonomine ir kultūrine padėtimi. Minimizuojamos atskirties ir diskriminavimo galimybės, atstovaujama vaikų teisėms mokykloje ir už jos ribų.

4.6. Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei – atviros, pagarba, empatija ir tolerancija grindžiamos ugdymo(si) aplinkos kūrimas, pripažįstant įvairovę kaip vertybę ir sudarant sąlygas visiems vaikams sėkmingai dalyvauti, natūraliai priimant prigimtinius bei kultūrinius skirtumus.

4.7. Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas – pagarba asmeniui grindžiamos demokratinės aplinkos kūrimas, priklausymo bendruomenei jausmo puoselėjimas, atsakomybės už save ir kitus ugdymasis.

4.8. Kultūrinis tapatumas – pagarbos savo šalies kultūrai (gimtajai kalbai, etninei kultūrai, tautos istorijai) puoselėjimas, padedant vaikui išreikšti save kaip savo šalies kultūros dalyvį ir kūrėją ir pozityviai priimti kitų kultūrų savitumą.

5. *Vaikų poreikiai.* Mokykloje ugdomi nuo 2 iki 6 metų vaikai iš skirtingų šeimų modelių, pasižymintys skirtinga kultūrine, socialine, ekonomine, kalbine įvairove, turintys skirtingas patirtis. Vaiko gerovę įstaigoje kuriame pripažindami ir atliepdami visus vaiko poreikius: fiziologinius, emocinius, socialinius, kognityvinius:

5.1. *Saugumo poreikis* – jaustis saugiam, gerbiamam, matomam, girdimam, tinkamai globojamam, sulaukti paramos ir pagalbos, kai jos reikia.

5.2. *Komunikavimo poreikis* – dalintis su kitais emocijomis, mintimis, idėjomis žodžiu ir nežodinėmis priemonėmis (mimika, judesiu, piešiniu, muzikos kūrinio ir pan.). Vaikams sudaromos sąlygos išbandyti įvairias komunikavimo su vaikais ir suaugusiais priemonės ir atrasti pagarbaus, veiksmingo bendravimo būdus.

5.3. *Draugysčių poreikis* – jaustis priimamam, jausti bendrumą, lygiavertiškumą su kitais, kitų paramą, artimumą, turėti vieną ar keletą artimesnių draugų. Sukuriama ugdymo(si) aplinka, skatinanti vaikus tyrinėti ir atrasti, kaip būti, gyventi ir veikti drauge.

5.4. *Pažinimo džiaugsmo poreikis* – smalsauti, tyrinėti, klausinėti, aiškinti(s), kurti ir išbandyti, džiaugiantis naujais atradimais ir gebėjimu pažinti. Taikydami ugdymo(si) procese įgytas patirtis vaikai kuria ir perkuria savo teorijas apie pasaulį.

5.5. *Žaidimo* poreikis – turėti laisvę, pakankamai laiko, erdvės, žaidimo partnerių ir galimybę per bendrus žaidimus kurti vaikų kultūrą. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė.

5.6. *Kūrybinės saviraiškos* poreikis – tyrinėti ir atrasti unikalios savo kūrybinės galios per įvairias veiklas. Kuriamos ir spontaniškų, ir kryptingų veiklų galimybės, palankios atsiskleisti vaikų interesams, gabumams ir auginti savitą raiškos stilių.

6. *Mokykloje dirba kvalifikuoti mokytojai, švietimo pagalbos vaikui specialistai.* Visi mokytojai ir specialistai siekia turimų kompetencijų plėtotės ir naujų kompetencijų įgijimo, aktyviai dalyvauja kvalifikacijos kėlimo renginiuose, organizuojamuose ne tik Kauno švietimo inovacijų centro, bet ir Švietimo, mokslo ir sporto ministerijos, Lietuvos M. Montessori asociacijos. Kvalifikacijos tobulinimo kursus bei seminarus lanko ne tik mokytojai, švietimo pagalbos vaikui specialistai, bet ir mokytojo/mokinio padėjėjai. Mokykloje plėtojamas kolegialus grįžtamasis ryšys. Mokytojai kuria vaiko raidą skatinančią aplinką, siekia užtikrinti gerą vaiko savijautą, bendradarbiauja su vaikų tėvais (globėjais), personalizuoja ugdymą, pritaikant pagal vaiko patirtį, gebėjimus, galimybes ir poreikius. Mokytojai kuria prielaidas atliepti ir tenkinti unikalios kiekvieno vaiko poreikius, tarp jų ir specialiuosius ugdymosi poreikius, pateikiant naują informaciją keliais būdais, sudarant sąlygas kiekvienam vaikui ją suprasti, ją manipuluoti, gilinti savo žinojimą priimtinausiu būdu ir ugdytis visų ugdymo sričių gebėjimus. Vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių, teikiama logopedo, specialiojo pedagogo, psichologo, mokinio padėjėjo pagalba. Mokykloje aktyviai veikia Vaiko gerovės komisija, kuri rūpinasi švietimo pagalba, saugios ir palankios vaiko ugdymui aplinkos kūrimu, ugdymo programų pritaikymu/individualizavimu vaikams, turintiems specialiųjų ugdymosi poreikių. Bebarjerę ugdymo aplinką kuria mokytojai, švietimo pagalbos specialistai, vadovai. Visi susitaria dėl pastolių ugdymo procese: priemonių, ugdymo būdų, laikinos pagalbos priemonių, kurios padeda užtikrinti savarankiškai vaikui pasiekti numatytų tikslų.

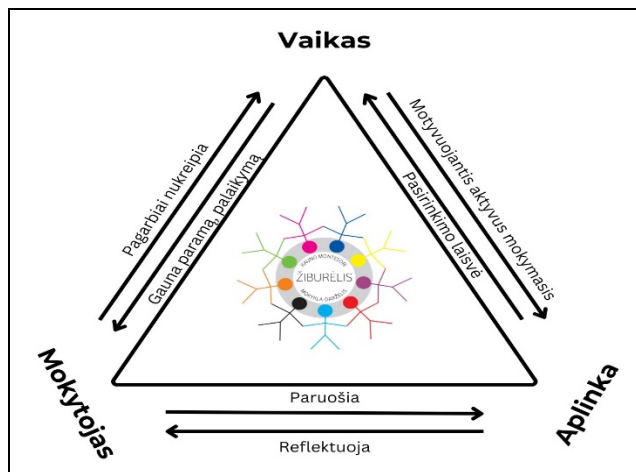
7. *Tėvų (globėjų) ir vietos bendruomenės poreikiai.* Vaikui pradėjus lankyti ikimokyklinio ugdymo mokyklą, jo raida ir ugdymasis atsiduria šeimos ir mokytojų santykių sandūroje. Tėvai (globėjai) yra lygiaverčiai mokyklos partneriai, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą. Bendradarbiavimas su tėvais (globėjais) grindžiamas abipusiu supratimu ir atsakomybe, geranoriškumu, pagarba, konfidencialumu, pagalba ir dėmesiu. Tėvai (globėjai) yra nuolatiniai pagalbininkai ugdymo(si) procese, ugdomosios aplinkos kūrime, palaiko tradicijų puoselėjimą, vaikų sveikatos stiprinimą, aktyviai dalyvauja renginiuose, šventėse, ekskursijose, projektuose. Su jais tariamasi dėl vaiko ugdymo(si) tikslų, švietimo pagalbos teikimo, vaikų

saviraiškos poreikių tenkinimo, atsižvelgiama į jų lūkesčius, kultūrą. Grupių, savivaldos susirinkimų, individualių pokalbių metu, atliekant apklausas, išsiaiškinami šeimų poreikiai, lūkesčiai ir suformuluoti, bendrai išdiskutuoti ikimokyklinio ugdymo programos susitarimai dėl kokybiško ugdymo proceso. Tėvai (globėjai) tikisi, kad bus užtikrintas vaikų saugumas, globa, savarankiškumo ir savęs aptarnavimo gebėjimų ugdymas, sveikatos stiprinimas, kokybiškas ugdymas, fizinio ugdymo bei meninių kompetencijų lavinimas. Tėvai (globėjai) tiki, kad M. Montessori pedagoginės sistemos elementų diegimas yra svarbus vaiko ugdymui, nes individualus darbas ugdo vaiko individualybę, visapusiškai lavina, todėl vaikai tampa drausmingesni, mandagesni, labiau susikaupę, dėmesingesni, geriau besiorientuojantys aplinkoje, įgyja daugiau žinių, gebėjimų, labiau pasitiki savimi ir savo jėgomis.

8. *Regiono ypatumai.* Kauno Montessori mokykla-darželis „Žiburėlis“ yra Aukštuosiuose Šančiuose, turtingoje, apsupta gamtos Šančių Ažuolyno parko teritorijoje, kurią mokytojai kūrybiškai naudoja vaikų ugdymui(si): grožėtis augalija, jame gyvenančiais paukščiais, užsiimti aktyvia fizine, kūrybine veikla. Netoliese esantis Zoologijos sodas, Kauno marių regioniniame parkas, Kauno m. savivaldybės V. Kudirkos viešoji biblioteka leidžia praturtinti vaikų ugdymą patirtinėmis edukacinėmis veiklomis. Tai „miegamasis“ mikrorajonas, kuris šiuo metu sparčiai auga ir jaunėja. Daugėja vaikų, kuriems reikalingas ikimokyklinis ugdymas. Didžioji dalis (60%) įstaigą lankančių vaikų yra iš Aukštųjų Šančių mikrorajono.

9. *Įstaigos savitumas.* Kauno Montessori mokykla-darželis „Žiburėlis“ vienintelė bendrojo ugdymo įstaiga Kaune, užtikrinanti ugdymo, taikant M. Montessori pedagoginės sistemos elementus, tęstinumą, apimantį vaikų ugdymą nuo dviejų iki vienuolikos metų, padedantį nuosekliai pereiti nuo ankstyvojo ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo(si) prie pradinių klasių mokinių mokymo(si).

M. Montessori pedagoginės sistemos esmę įkūnija trys jos komponentai: savita vaiko asmenybės raidos tarpsnių su jiems būdingais fiziniais ir dvasiniais asmens poreikiais samprata, savita, minėtus raidos tarpsnius atitinkanti ugdomoji aplinka ir priemonės, mokytojo – vaiko asmenybės raidos stebėtojo ir vadovo – vaidmens ugdymo procese samprata.

1 pav. Pagrindiniai M. Montessori pedagoginės sistemos komponentai

VAIKAS	MOKYTOJAS	APLINKA
Gerbiame vaiką, jo nuomonę, skiriame dėmesį individualių galių bei santykių plėtotei. Vaiko credo - „Padėk man viską atlikti pačiam“. Vaikas kaip ugdymo(-si) proceso bendrakūrėjas. Pabrėžiama vaiko raida ir jautrieji laikotarpiai (2 pav. lentelė), kurių metu vaiko natūralus smalsumas formuoja įgūdžius, įgyjama žinių ir gebėjimų. Aktyvus, savarankiškas, mokosi naudodamasis savo pojūčiais ir vadovaudamasis savo interesais. Mišraus amžiaus vaikų grupės, kuriose jaunesni vaikai mokosi iš vyresnių, o vyresni vaikai įtvirtina savo supratimą mokydami jaunesnius. Tokia bendradarbiaujanti mokymosi aplinka ugdo bendruomeniškumą, skatina vaikus ugdyti empatiją, socialinius įgūdžius ir pagarbą kitiems. Vaikai vystosi ir ugdomi, užtikrinant jų emocinį ir fizinį saugumą, tenkinant smalsumą, kai jie yra aplinkinių pripažįstami, turi nustatytas ribas, veikia skatinančioje aplinkoje ir jaučiasi esą bendruomenės nariai.	Mokytojas siekia, kad vaikas augtų pasitikintis, besirūpinantis savimi ir kitais, jautrus socialinei ir kultūrinei įvairovei, komunikabilus, lanksčiai mąstantis, kūrybingas, sėkmingai besimokantis. Pagrindinės mokytojo nuostatos vaikų atžvilgiu – priimu, suprantu, palaikau ir padedu, žinau, kad tu gali pats. Ugdymas orientuotas į kitokį mokytojo vaidmenį. Jis vienas iš žinių šaltinių, veiklos grupėje organizatorius ir dalyvis, ugdytinių padėjėjas, patarėjas, drąsintojas, atsako (grįžtamosios informacijos) teikėjas, refleksyvus ugdymo praktikos tyrėjas ir tobulintojas.	Ugdymo turinys modeliuojamas per ugdymosi aplinką. Gausu priemonių skirtų penkių jausmų lavinimui: regai, klausai, lytėjimui, skonui, uoslei. Grupės aplinka suskirstyta į erdves, kurios atitinka ugdymo sritis. Diegdamas montesori sistemos metodo elementus, mokytojas kruopščiai kuruoja paruoštą aplinką, vaiko raidos poreikiams bei interesams tenkinti. Priemonės išdėstytos taip, kad skatintų tvarką ir prieinamumą, todėl vaikas gali savarankiškai pasirinkti jo interesus ir gebėjimus atitinkančią veiklą. Veikdamas su montesori pedagogine priemone, vaikas tyrinėja ir eksperimentuoja. Kiekviena priemonė turi klaidų kontrolę, kuri padeda ją pastebėti ir pačiam ištaisyti.

Imlumas	Vaiko amžius
Kalbai	0-6 metai
Pojūčiams lavinti	0-6 metai
Tvarkai	0-6 metai
Mažiems daiktams	1-3-4 metai
Judesiui, judėjimui	1,5-2,5 metų
Socialiniam bendravimo poreikiui	2-6 metai
Muzikai	2-6 metai
Asmens orumui	3-6 metai
Žodžiams nagrinėti	3-6 metai
Rašymui, skaitymui	4-6 metai

2 pav. M. Montessori vaiko raidos sampratoje skiriami šie imlieji laikotarpiai

Mokytojai yra pasirengę teikti ugdymą angliakalbiams vaikams. Siekiant užtikrinti sėkmingą integraciją kitakalbių šeimų vaikams, atvykusiems arba sugrįžusiems gyventi į Lietuvą, sudaromos tinkamos sąlygos ugdymui(si) multikultūrinėje aplinkoje. Kuriant grupių aplinką atsižvelgiama į kitakalbių vaikų integraciją. Ugdomoji aplinka papildyta edukaciniais žaidimais anglų kalba, grupės aplinkoje šalia lietuviškų užrašų yra ir užrašai anglų kalba. Mokytojai pasirengę iššūkiams, su kuriais susiduria ugdant vaikų toleranciją skirtingoms tradicijoms, kalbiniams ypatumams, vertybėms.

Bendradarbiaujame su Lietuvos M. Montessori asociacija, Vytauto Didžiojo universitetu, Švietimo akademija, Kauno švietimo inovacijų centru, A. Žikevičiaus saugaus vaiko mokykla, Lietuvos švietimo įstaigomis, diegiančiomis M. Montessori pedagoginę sistemą, mokyklomis, kuriose mūsų mokiniai tęsia pagrindinį ugdymą bei kitomis Kauno miesto mokyklomis. (siūlau jungti prie savitumo).

10. Mokyklos struktūra:

2 ankstyvojo amžiaus vaikų ugdymo grupės (lopšelio),

4 mišraus amžiaus ikimokyklinio ugdymo grupės,

2 mišrios priešmokyklinio ugdymo grupės,

4 pradinės klasės.

Ikimokyklinio/priešmokyklinio ugdymo grupės vidutiniškai lanko apie 150 vaikų.

II. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

11. Ugdymas suprantamas kaip integralus procesas, grindžiamas saviuokla, natūralia vaiko prigimtimi, jo sugebėjimais kurti pačiam save, laisvai renkantis veiklos priemones. Akcentuojama pagarba, lygiateisiškumas, vaikų teisės ir pareigos, nepriklausomybė ir individualumas. Siekiant kokybiško ikimokyklinio ugdymo, vadovaujamės principais, kurie:

11.1. Atspindi įstaigos savitumą, vadovaujantis M. Montessori pedagoginės sistema:

11.1.1. *Laisvės ir drausmės principas*. Laisvės principas remiasi dviem konstruktyviais, vienas kitą papildančiais pradais: veiklos objekto laisvu pasirinkimu; laisvės ribų sąmoningu apibrėžimu pačiomis priemonėmis. Pasirinkimo laisvė suteikia vaikui natūralią galimybę ugdyti ir stiprinti savo valią. M. Montessori akcentuoja ne išorinę, bet vidinę laisvę. Grupėje drausmės pagrindas – tvarka, aiškos nuostatos, susitarimai, kurių laikosi ne tik vaikai, bet ir mokytojai. Vaikus drausmina ir pačios priemonės, kurios turi savo konkrečią paskirtį bei skatina vaiką įgyti savybes:

- Vidinė laisvė. Vaikas mato aiškią galimybių perspektyvą, laisvai rinktis.
- Vaikas jaučia atsakomybę už savo elgesį, turi drąsos prisipažinti klaidę.
- Savarankiškumas. Vaikas neieško priklausomybės nuo kitų.
- Savikontrolė. Vaikas susitelkia, tyrinėja be pagalbos, paskatinimų, dėmesingai klausosi.

11.1.2. *Lygiateisiškumo principas*. Norint, kad vaikas galėtų plėtoti savo galias, jam, lygiai taip, kaip ir suaugusiajam, reikalinga laisvė, pagarba ir tinkamos sąlygos. Vaikas lygiateisiu visuomenės narys, turintis savo teises, poreikius ir nepriklausomybę. Būtina abipusė pagarba jei jos nėra, nėra ir lygybės. Kiekvienas vaikas turi lygias teises ne tik santykiuose su mokytoju, bet ir vienas su kitu. Ilgalaikis, nuolatinis, saugus vaiko emocinis ryšys su mokytoju, vaikais sukuria prielaidas visavertei vaiko raidai ir ugdymui(si).

11.1.3. *Humaniškumo principas*. Pripažįstama teisė būti skirtingam, vaikas gerbiamas kaip asmenybė. Gerbiama vaiko vidinio pasaulio nepriklausomybė ir savarankiškumas. Sudaromos sąlygos kiekvienam vaikui ugdytis, plėtoti savo galias, gauti reikiamą pagalbą, patirti sėkmę, atsižvelgiant į ugdymosi poreikių įvairovę.

11.1.4. *Nesikišimo į vaikų veiklą principas*. Mokytojas nukreipia vaiką kūrybine linkme, parengia vaiko ugdymuisi tinkamą aplinką, sudaro sąlygas ir galimybes vaiko interesų, polinkių ir poreikių sklaidai, padeda juos įgyvendinti, bet nieko nedaro už vaiką, visada vadovaujasi vaiko siekimu būti savarankiškam. Vaikui parodžius susidomėjimą, mokytojas sumaniai padeda viską atlikti pačiam.

11.1.5. *Priemonės klaidų kontrolės principas.* Kiekviena ugdomoji priemonė turi užkoduotą klaidų kontrolę, kuri padeda išvengti tiesioginio mokytojo kišimo į vaiko veiklą, padeda vaikui susikaupti, skatina kartoti pratimą, savarankiškai siekti galutinio tikslo.

11.1.6. *Tautiškumo principas.* Mokykla siekia ugdyti būsimąjį tautos kultūros saugotoją ir kūrėją. Mokytojas kartu su tėvais (globėjais) ir visa bendruomene augina darnius, gerus, orius, kūrybingus žmones. Padeda vaikui įprasinti viską, kas jį supa, per vertybes, dorovines nuostatas į aplinką, kalbą, lietuvių liaudies literatūrą, tradicijas, papročius.

11.1.7. *Aplinkos saugojimo ir tausojimo principas.* Vaikų ugdymas(is) vyksta estetiškuose, į veiklą įtraukiančiuose, vaikų iniciatyvoms atviruose artimiausios socialinės, kultūrinės, kalbinės ir gamtinės aplinkos kontekstuose, siekiama vaikų ugdymo(si) patirčių aktualumo, prasmingumo. Šiuo principu vadovaujantis su vaikais, jų tėvais (globėjais) aptariami grupės susitarimai, kurių laikosi visa bendruomenė. Susitarimai labai gerai apgalvoti, nedviprasmiški, įgyvendinami.

11.1.8. *Perimamumo principas.* Ikimokyklinio amžiaus vaikų ugdymo turinys suderintas su priešmokyklinio ugdymo turiniu, siekiant, darnaus vaiko perėjimo nuo ikimokyklinio ugdymo(-si) grupėje prie ugdymo(si) priešmokyklinėje grupėje. Visuose amžiaus tarpsniuose (ikimokyklinis, priešmokyklinis) užtikrintas ugdymas, diegiant M. Montessori pedagoginės sistemos elementus.

11.1.9. *Šeimos ir mokyklos vieningumo principas.* Tėvų (globėjų) ir mokytojų bendradarbiavimas – viena pagrindinių sąlygų, lemiančių vaikų ugdymo (si) sėkmę. Mokykla siekia glaudaus bendradarbiavimo su tėvais (globėjais) ir taiko šias formas: susirinkimai, informavimas, švietimas, individualūs pokalbiai, bendri renginiai, šventės, išvykos ir kt.

11.2. Atliepia ikimokyklinio ugdymo šiuolaikinę sampratą:

11.2.1. *Lėtojo ugdymo(si), užtikrinančio gilų įsitraukimą, principas.* Vaikai giliai išgyvena ir pajaučia kiekvieną čia ir dabar momentą, kai skiriama pakankamai laiko kasdienei rutinai, tyrinėjimo ar kūrybos procesui, nuostabai ir atradimo džiaugsmui.

11.2.2. *Žaismės principas.* Žaismingumas yra viso ikimokyklinio vaikų ugdymo(si) svarbus bruožas, neatsiejama tyrinėjimo, eksperimentavimo, fantazavimo, kūrybos dalis.

11.2.3. *Reflektyvus ugdymo(si) principas.* Mokytojas drauge su vaiku emocijomis ir veiksmais atspindi vaiko veikimo patirtis. Su vaikais drauge montesori linijos, įsivertinimo metu pagal jų gebėjimus apmąstomos vaikų emocijos, veiklos ir jų rezultatai, numatomas tolesnis veikimas. Mokytojai apsversto autentiškas vaikų patirtis, veiklos kokybę ir savo pedagoginių sprendimų poveikį vaikų ugdymui(si).

12. M. Montessori pedagoginės sistemos elementų diegimas ir ikimokyklinio ugdymo šiuolaikinės sampratos principai sudaro darnią ugdymo(-si) sistemą ir kuriamos veiksmingos pedagoginės praktikos.

III. TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO(SI) REZULTATAI

13. Ikimokyklinio ugdymo tikslas - remiantis M. Montessori pedagoginės sistemos elementais, atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, bendruomenės susitarimus, kurti lanksčius edukacinius kontekstus, įgalinančius vaikus išsiugdyti pasitikėjimo, rūpinimosi savimi ir kitais, kultūrinio ir socialinio jautrumo, komunikavimo, lankstaus mąstymo, kūrybiškumo, mokėjimo mokytis pradmenis.

14. Uždaviniai:

14.1. Sukurti kiekvieno vaiko gerovę sąlygojančią aplinką, kurioje yra pripažįstami ir atliepiami visi vaiko poreikiai: fiziologiniai, emociniai, socialiniai, kognityviniai.

14.2. Siekiant užtikrinti kiekvieno vaiko mokymosi sėkmę, organizuoti integralų, visuminį ugdymą, derinant kryptingą mokytojo ir spontanišką vaiko inicijuotą veiklą, taikant aktyvius patirtinio, projekcinio mokymosi, žaidimo metodus ir būdus.

14.3. Sukurti M. Montessori pedagoginės sistemos elementais grindžiamą ugdomąją aplinką, sudarant galimybę vaikui individualiai rinktis pageidaujamą veiklą, tenkinti savo poreikį tyrinėti, veikti, pažinti, judėti, puoselėti pasitikėjimą savo jėgomis, įgyvendinti sociokultūrinius – bendravimo, estetinius, tautinius, dorovinius – bręstančios asmenybės interesus.

14.4. Pažinti kiekvieną vaiką, teikti motyvuojantį, įtraukiantį, auginantį grįžtamąjį ryšį, numatyti jo ugdymo(si) perspektyvą, sistemingai fiksuoti, analizuoti, dokumentuoti vaikų pasiekimus ir aptarti su tėvais (globėjais) ir kitais su ugdymu susijusiais asmenimis.

14.5. Inicijuoti mokyklos bendradarbiavimą su vaikų šeimomis, kaip lygiaverčiais partneriais, kurių bendravimas ir bendradarbiavimas skatina abipusį tobulėjimą.

14.6. Puoselėti mokyklos organizacijos kultūrą, grįstą susitarimais ir įsipareigojimais.

15. Įgyvendinant ikimokyklinio ugdymo numatytą tikslą ir uždavinius, skatiname vaikų galių augimą ir padėsime vaikams tapti: pasitikintiems, besirūpinantiems savimi ir kitais, jautriems kultūrinei ir socialinei įvairovei, komunikabiliems, lanksčiai mąstantiems, kūrybingiems, sėkmingai besimokantiems.

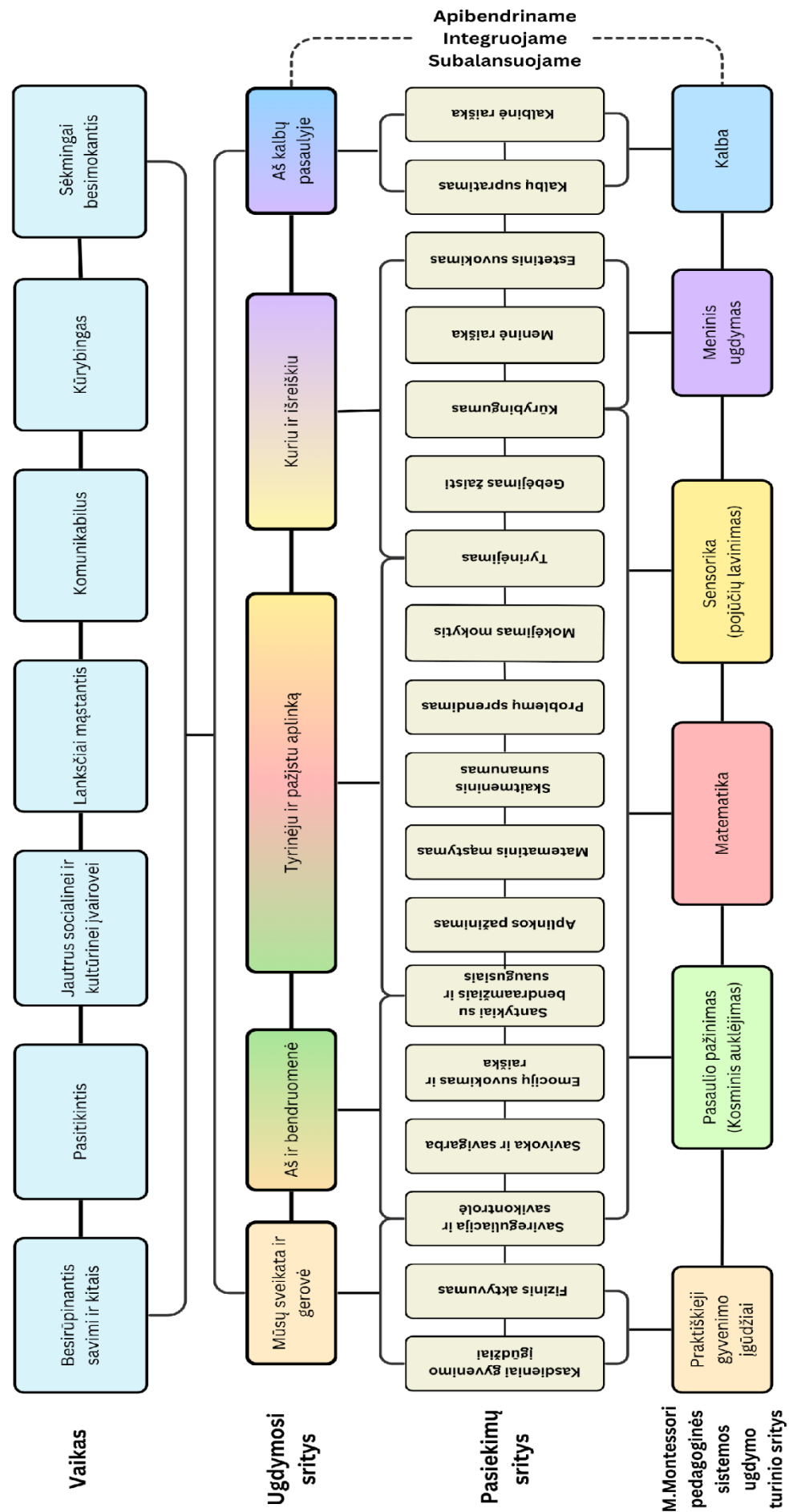
3 pav. Vaiko auginamos galios

16. Vaikų pasiekimų plėtotė, vaikų ugdymo(si) turinys ir veiklos įgyvendinamos pasitelkiant ugdymo(si) sritis: „Praktiškieji gyvenimo įgūdžiai“, „Pasaulio pažinimas (kosminis auklėjimas)“, „Matematika“, „Kalba“, „Sensorika“ (pojūčių lavinimas), „Meninis ugdymas“.

17. Ikimokyklinio ugdymo(si) rezultatai yra vaikų raidos ir ugdymo(si) procese nuosekliai įgyjami bei plėtojami jų pasiekimai: vertybinės nuostatos, žinios bei supratimas ir gebėjimai. Pasiekimai suskirstyti į 18 pasiekimų sričių, kurių visuma laiduoja optimalią vaiko galių ūgtį: kasdienio gyvenimo įgūdžiai, fizinis aktyvumas, emocijų suvokimas ir raiška, savireguliacija ir savikontrolė, savivoka ir savigarba, santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais, aplinkos pažinimas, matematinis mąstymas, skaitmeninis sumanumas, kalbų supratimas, kalbinė raiška, estetiškas suvokimas, meninė raiška, kūrybiškumas, tyrinėjimas, problemų sprendimas, gebėjimas žaisti, mokėjimas mokytis.

18. Konceptualus ugdymo modelis padeda atskleisti įstaigos savitumą per vaiko auginamų galių ir pasiekimų sričių galimus ryšius. Konceptualus ugdymo modelis sukuria visapusišką ugdymo aplinką, kurioje kiekvienas vaikas tobulėja savo tempu, pagal individualius poreikius, galias ir gebėjimus. Ugdymo(-si) centre yra vaikas ir jo plėtojamos galios. Toks ugdymo modelis skatina holistinį vaikų ugdymą, kuris apima ne tik pažintinius, bet ir socialinius, emocinius, fizinius bei kūrybinius gebėjimus.

Vaiko auginamų galių ir pasiekimų sričių ryšiai

4 pav. Vaiko auginamų galių ir pasiekimų sričių ryšiai

IV. UGDYMO SI TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

19. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas yra grindžiamas:

19.1. *M. Montessori pedagoginės sistemos elementais;*

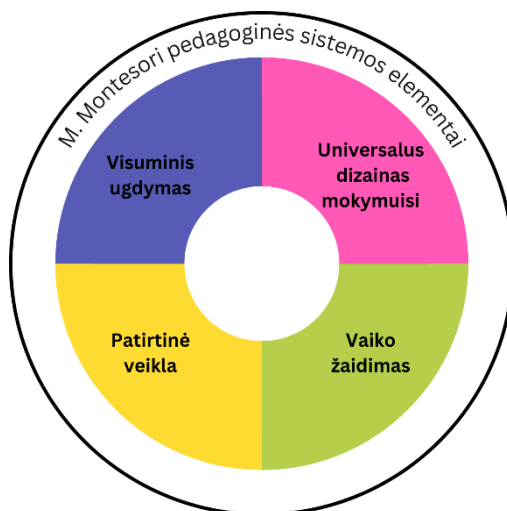
19.2. *Visuminiu ugdymu* – ugdymo(si) procesas siekia užtikrinti subalansuotą visų 18 pasiekimų sričių pasiekimų plėtotę, atskirų ugdymosi sričių dermę, ugdymo ir ugdymosi procesų balansą.

19.3. *Universaliu dizainu mokymuisi* – siekiama užtikrinti vaikų skirtumų pripažinimą ir priėmimą, sukuriant sąlygas kiekvienam visavertiškai įsitraukti į ugdymo(si) procesą.

19.4. *Pagrindinėmis vaikų veiklomis:*

19.4.1. *žaidimu;*

19.4.2. *darbu su montesori priemonėmis ir kita patirtine veikla* (vaikų žinių konstravimas remiasi sensoriniu tikrų daiktų ir medžiagų tyrinėjimu, pasitelkiant visus jautimus – regėjimą, lytėjimą, uoslę, klausą, skonį).

5 pav. Ikimokyklinio ugdymo pagrindiniai komponentai

20. Šie komponentai sudaro tvirtą pagrindą vaikų holistiniam ugdymui(si), siekiant harmoningo fizinių, emocinių, socialinių, pažinimo, kalbos ir kūrybos galių vystymosi.

21. Atsižvelgiant į vaikų prigimtines galias, patirtį, poreikius, šeimų ir bendruomenės susitarimus, išskyrėme ugdymo(si) proceso prioritėtines sritis: vaiko iniciatyvos pirmumas, stebimas jo domėjimasis, dialoginis veikimas, mąstymas ir kūryba drauge, atvira idėja veiklai bei iniciatyva plėtoti perleidžiama vaikams.

22. Ikimokyklinio ugdymo programos turinys parengtas vadovaujantis M. Montessori pedagoginės sistemos metodikos elementais, Ikimokyklinio ugdymo programos Gairėmis (2023), atskleidžiant plėtojamas vaiko galias per ugdymo(si) sritis ir jas apimančias pasiekimų sritis

([Išimokymklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašas](#)). Ugdymo(si) turinys parinktas pagal galutinį siekį - vertybinę nuostatą ir esminius vaiko gebėjimus, kurie yra glaudžioje sąsajoje su auginamomis vaiko galiomis, aprašomos galimos priemonės, pratimai, užduotys, veiklos, projektai, tyrinėjimai, kontekstai, metodai numatytiems gebėjimams pasiekti. Ugdymo(si) sričių turinys užtikrina visuminį vaikų ugdymą(si), plėtojant vaikų pasiekimus aštuoniolikoje pasiekimų sričių.

Sritis – praktiniai gyvenimo įgūdžiai. Ugdymas pasitikėjimas savimi, vidinė drausmė, gebėjimas savarankiškai, socialiai integruotis ir gyventi bendruomenėje.		
<i>Vertybinės nuostatos</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Domisi, kas padeda augti sveikam ir saugiam. Noriai juda, mėgsta judrią veiklą ir žaidimus. Domisi savo ir kitų emocijomis bei jausmais. Nusiteikęs valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Pasitiki savimi ir savo gebėjimais, gerbia save ir kitus. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas.	Esant galimybei renkasi sveikatai palankų maistą, savarankiškai pavalgo, pasirūpina savo kūno švara, prisideda prie aplinkos tvarkos palaikymo, rodo pradinius saugaus elgesio mokykloje įgūdžius, pasako, kaip saugiai elgtis gatvėje, buityje, gamtoje ir su nepažįstamais žmonėmis. Tiksliai ir koordinuotai šliaužia, ropoja, eina, bėga, lipa, išlaiko pusiausvyrą judėdamas, meta, gaudo ir spiria kamuolį, spontaniškai ir tikslingai atlieka kasdienius veiksmus, kuriems būtina akių ir rankos koordinacija bei išlavėjusi smulkioji motorika, derina judesius poroje, grupėje šokdamas ar žaisdamas. Atpažįsta, atliepia, įvardija, aptaria savo ir kitų emocijas ar jausmus, jų priežastis, įprastose ramiose situacijose emocijas ir jausmus išreiškia tinkamais, kitiems priimtinais būdais, žodžiais ir elgesiu atliepia kito jausmus. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi tvarkos ir susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus, įsijaudrinęs geba nusiraminti.	Paruošiamieji pratimai: • durų atidarymas - uždarymas; • kilimėlio nešimas, išvyniojimas; • kėdės, stalo nešimas; • sėmimas šaukštu; • burių produktų pylimas; • vandens pilstymas; • servetėlių lankstymas. Savęs apžiūrėjimo pratimai: • apsirengimo rėmeliai; • rankų plovimas; • kasos pynimas; • batukų valymas. Aplinkos priežiūros pratimai: • šlavimas; • dulkių valymas; • stalo plovimas; • metalo poliravimas; • puokštelių komponavimas. Socialinio gyvenimo ir mandagumo pratimai: • pasisveikinimas; • elgesys prie stalo; • kreipimasis, atsiprašymas, padėkojimas; • elgesys kosint; • nosies nusivalymas; • praėjimas pro duris, praėjimas tarp kelių vaikų; • mokymasis tyliai vaikščioti ir kalbėti; • mokymasis priimti svečią.

	Pažįsta savo kūną, pasako, kad yra berniukas (mergaitė), supranta savo augimą ir gebėjimų tobulėjimą, prisistato kitam, komentuoja, kuo domisi, kas patinka (nepatinka), supranta ir gina savo bei kitų teises būti ir žaisti kartu, priskiria save savo šeimai, grupei, įstaigos bendruomenei, žino savo tautybę, tėvynę. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsveria ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes.	Emocijų suvokimas ir raiška: • prevencinių programų „Kimochi“ veiklos; • bendravimo sala (psichologo užsiėmimai); • žaidimai. Vaiko saugus elgesys: • elgesys su nepažįstamais žmonėmis; • saugus elgesys gatvėje; • saugus elgesys buityje ir gamtoje. Montesori linijos pratimai: • ėjimas linija; • pusiausvyros pratimai; • pratimai su daiktų nešimu; • judesiai su daina; • linija ritmo pajautimui; • judesių tyrinėjimo stotelė; • kūrybiniai judesio tyrinėjimai; • spontaniški judesio tyrinėjimai; • grupinė veikla ant linijos; • pratimai, užduotys, priemonės linijos lauke metu; • judesiai su sporto inventoriu, priemonėmis; • judrūs žaidimai. Išimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinio „Žaismė ir atradimai“ projektai.
--	--	--

Sritis - sensorika (pojūčių lavinimas) lavinami regos, lytėjimo, klausos, uoslės, skonio pojūčiai, kurių pagalba geriau pažįstama aplinka. Ugdomas gebėjimas naujai įvaldytus daiktinės-pažintinės veiklos būdus perkelti į realų gyvenimą.		
<i>Vertybines nuostatas</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja.	Pažįsta jam suprantamus įvairius objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydama žaidimuose ir kitose veiklose. Aktyviai tyrinėja aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja	Regos joslės lavinimo priemonės: • rožinis bokštelis; • rudieji laipteliai; • raudonos lazdelės; • keturios ritinidės su ritinėliais; • spalvų dėžutės: I-oji spalvų dėžutė; II-oji spalvų dėžutė;

Nusiteikęs pažinti pasaulį jam suprantamais būdais, valdyti dėmesį, emocijų raišką ir elgesį. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį ir mintis.	apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Atranda įvairų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie rūšiavimo, rikiavimo, lyginimo ir matavimo būdus, panaudodamas visus penkis pojūčius. Geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimo kryptį. Sutelkia dėmesį ir pastangas veiklai, dažniausiai laikosi susitarimų, bendraudamas su kitais elgiasi mandagiai, stengiasi kontroliuoti savo žodžius ir veiksmus. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Pasitelkia patirtį ir vaizduotę, tyrinėja savo ir kitų idėjas, randa būdų ir priemonių parodyti originalumą ir išradingumą įgyvendindamas kūrybinius sumanymus, aptaria tai su kitais. Naudodamas žodines ir nežodines raiškos priemones, dalinasi savo patirtimi, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, ką sužinojo.	III-ioji spalvų dėžutė; IV-oji spalvų dėžutė; • geometrinė komodelė. <i>Taktilinės</i> joslės (lytėjimas) lavinimo priemonės: • lytėjimo lentelės; • lytėjimo lentelių poros; • audinių dėžutė. <i>Klausos</i> joslės lavinimo priemonės: • garsų dėžutės. <i>Svorio</i> joslės lavinimo priemonės: • svorio lentelės; • svorio lentelių poros. <i>Šilumos</i> joslės lavinimo priemonės: • termosiukai; • šilumos pojūčio lavinimo lentelės. <i>Uoslės</i> joslės lavinimo priemonės: • kvapų dėžutės. <i>Skonio</i> joslės lavinimo priemonės: • skonio indai. <i>Stereognostinio</i> (visuminio) pojūčio lavinimo priemonės: • geometriniai kūnai; • rūšiavimo pratimai; • paslaptingas maišelis; • konstruktyvieji trikampiai; • spalvoti ritinėliai; • vienanaris kubas; • dvinaris kubas; • trinaris kubas; • viena ant kitos gulančios figūros; • botanikos komodelė. Ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinio „Žaismė ir atradimai“ projektai, vaikų pasiūlytos temos projektų įgyvendinimui. Atradimų stotelė, tyrinėjimo stotelė, kūrybiniai tyrinėjimai, spontaniški tyrinėjimai grupėje, lauke, išvykose.
--	---	---

Sritis – pasaulio pažinimas (kosminis auklėjimas) paremtas natūraliu vaiko domėjimusi: gyvąja ir negyvąja gamta, kaip „veikia“ jį supantis pasaulis, įvairių aplinkos reiškinių tarpusavio ryšiais, žmonėmis ir bendruomenėmis, mūsų praeitimi, dabartimi, ateitimi. Pagal universalią kosminio auklėjimo schemą gyvybė Žemėje susijusi su gamtos dėsniais, todėl pasaulio pažinimas pristatomas šiais etapais: gyvas – negyvas; augalai – gyvūnai; augalai – gyvūnai – mineralai; geografijos programa; istorijos laiko juostos.		
<i>Vertybinės nuostatos</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Nori pažinti ir suprasti aplinkinį pasaulį, džiaugiasi sužinojęs ką nors nauja. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Nusiteikęs geranoriškai bendrauti ir bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais. Domisi žodiniiais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	Pažįsta jam suprantamus socialinius, kultūrinius ir gamtos objektus bei reiškinius, juos įvardija ir apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Aktyviai tyrinėja save, socialinę, kultūrinę ir gamtinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsvarsto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Pasitiki mokytojais, juos gerbia, ramiai jaučiasi su jais kasdienėje ir neįprastoje aplinkoje, iš jų mokosi, drąsiai dalinasi savo mintimis, žino, kaip elgtis su	Geografija: • šiurkštus sausumos ir vandens gaublys; • žemė-oras-vanduo; • sausumos ir vandens formos; • spalvotas gaublys; • sudedamasis žemynų žemėlapis; • sudedamasis Europos šalių žemėlapis; • vėliavų stovas; • Lietuvos geografija; • saulė. Diena ir naktis. Botanika: • augalo dalys; • medžio dalys; • lapo dalys; • žiedo dalys; • lapų formų komoda; • vaisiaus dalys; • sėklos dalys; • vaisiai-daržovės. Zoologija: • gyvas-negyvas; • augalas-gyvūnas; • stuburiniai-bestuburiai (gyvybės medis); • žuvies dalys; • varlės dalys; • vėžlio dalys; • paukščio dalys; • arklio dalys; • migruojantys-žiemojantys paukščiai. Žmogaus anatomija: • žmogaus kūno sandara; • vidaus organai;

	nepažįstamais suaugusiais. Geranoriškai elgiasi su bendraamžiais, natūraliai priima kitų skirtumus, draugauja bent su vienu vaiku, supranta savo žodžių ir veiksmų pasekmes sau ir kitiems. Geba suprasti amžių atitinkančius įvairius informacinius tekstus. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria įvairius žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių.	• gamalo vystymasis; • kūdikio gimimas; • mityba; • sveikas gyvenimo būdas. <i>Istorija:</i> • vaikų gimtadienių šventimas; • gyvenimo, dienos ritmo laiko juosta; • giminės medis; • metų laikai; • laikrodis; • žymūs žmonės. <i>Fizika:</i> • magnetizmas; • plūdrumas (skęsta-plaukia); • kūnų tūris. • Tikslingi STEAM turinio projektai, pokalbiai, klausimai, diskusijos, samprotavimai, pasinaudojant natūraliai susikūrusiomis kasdienėmis gyvenimo ir vaiko inicijuotos veiklos akimirkomis. • Ikmokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinio „Žaismė ir atradimai“ projektai, vaikų pasiūlytos temos projektų įgyvendinimui. • Lauko aplinkoje modeliuojamos pasaulio ir savojo „aš“ tyrinėjimų bei atradimų situacijos.
--	---	---

Sritis – matematika. Matematinis ugdymasis vaikams yra skaičių, dydžio, erdvės, laiko supratimo plėtojimas, skaičiavimas, matavimas, problemų sprendimas, matematinio mąstymo ugdymasis, mokymasis atpažinti dėsningumus, modelius ir struktūras, informatinis mąstymas, kodavimas, programavimas. Pateikiamos veiklos ir specialiai vaikams sukurtos ugdymosi priemonės, padedančios sudėtingus matematinius mokslo atradimus padaryti prieinamus ir prasmingus vaikams.

<i>Vertybinių nuostatų</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Nusiteikęs pažinti matematikos pasaulį jam suprantamais būdais. Nusiteikęs pažinti, išbandyti ir saugiai naudoti aplinkoje esančias skaitmenines technologijas. Domisi žodiniiais ir	Atranda skaičių ir figūrų pasaulį, plėtoja supratimą ir kalbą apie skaičiavimo ir matavimo būdus, jų taikymą aplinkai pažinti, problemoms spręsti, geba išreikšti pastebėjimus apie objektų kiekį, formą, dydį, sekas, vietą ir judėjimą	Mokymasis suvokti kiekį ir pažinti skaičiaus simbolį nuo 1 iki 10: • mėlynos - raudonos lazdelės; • šiurkštūs skaičiai; • mėlynos - raudonos lazdelės ir skaičiai; • šeivelės; • poriniai – neporiniai skaičiai;

nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklaudyti ir suprasti kitą. Domisi viskuo, kas vyksta aplinkui, noriai stebi, bando ir samprotauja. Nusiteikęs priimti iššūkius ir spręsti problemas. Noriai mokosi, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti matematinius žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą.	kryptį. Geba pažinti ir naudoti lengvai valdomas skaitmenines priemones, kurti elementarų skaitmeninį turinį, sudaryti kelių vienas po kito einančių veiksmų programas. Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Aktyviai tyrinėja matematinę aplinką, įvaldo tyrinėjimo būdus (stebėjimą, eksperimentavimą, klausinėjimą), samprotauja apie tai, ką pastebėjo, atrado, pajuto, patyrė. Geba atpažinti ir įvardyti iššūkį, problemą, kliūtį, savarankiškai ir drauge su kitais ieško iššūkio įveikos, problemos sprendimo būdų, apsversto ir pasirenka tinkamus konkrečiai situacijai, įvertina priimtų sprendimų pasekmes. Geba mokytis ir pradeda valdyti matematikos mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria matematinius žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Pažįsta jam suprantamus matematinius objektus bei reiškinius, juos įvardija ir	• atminties žaidimas. Įvadas į dešimtainę sistemą: Perlinė medžiaga. • įvadas į dešimtainę sistemą su perline medžiaga, kiekio suvokimas (vienetas, dešimtis, šimtas); • įvadas į perlinę medžiagą – simbolis (vienas, dešimt, šimtas); Dešimtainės sistemos sudarymas ir funkcijos: • dešimtainės sistemos sudarymas su perlų medžiaga; • dešimtainės sistemos sudarymas su kortelių medžiaga; • šių dviejų dalių sujungimas – perlinės medžiagos ir skaičių kortelių; • daugianarių skaičių sudarymas. Linijinis skaičiavimas nuo 1 iki 1000: • 1-oji Segeno lenta; • 2-oji Segeno lenta; • 100 grandinė; • 1000 grandinė; • karolių lenta. Mokymasis skaičiuoti mintinai: • šimto lenta; • gyvatėlės žaidimas. Aritmetiniai veiksmai: • sudėtis; • atimtis; • daugyba; • dalyba; • banko žaidimas. • Ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinio „Žaismė ir atradimai“ projektai, vaikų pasiūlytos temos projektų įgyvendinimui. • Lauko aplinkoje modeliuojamos matematikos pasaulio tyrinėjimų bei atradimų situacijos.
---	--	--

	apibūdina, žinojimą pritaikydamas žaidimuose ir kitose veiklose.	
--	--	--

Sritis - kalba. Vaikas pripažįstamas kaip savo poreikius, interesus bei patirtį turinti individualybė, gebanti autentiškai mokytis kalbos ir kaupti patirtį dialoginėje sąveikoje su pedagogu ir kitais vaikais. Kalbėjimo etapai: I – per kasdienę veiklą; II – per praktiškųjų gyvenimo pratimų įgūdžius, per pojūčių lavinamąją medžiagą, per buvimą naujoje aplinkoje; III – žodyno turtinimas per tikslinę medžiagą. Rašymas (netiesioginis ir tiesioginis). Skaitymas. Žodžių, sakinių suvokimas.		
<i>Vertybinės nuostatos</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Domisi žodiniais ir nežodiniais komunikavimo būdais, yra nusiteikęs išklausti ir suprasti kitą. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo patirtį, jausmus, mintis ir emocijas. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti matematinius žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Noriai mokosi kalbos ir jos reikšmės, džiaugiasi tuo, ką išmoko. Nusiteikęs drąsiai kurti ir autentiškai išreikšti save, noriai tyrinėti naujas idėjas.	Klausosi ir supranta kitų kalbėjimą, įvairiomis formomis, būdais ir priemonėmis perteikiamas prasmės, amžių atitinkančius įvairaus pobūdžio tekstus. Naudodamas žodines ir nežodines reikšmes, dalinasi savo patirtimi, jausmais, mintimis, įsitraukia į pokalbį ir jį plėtoja, pasakoja, atpasakoja ir kuria paprastas istorijas, kopijuoja aplinkoje matomus žodžius, parašo savo vardą. Individualiai ir drauge su kitais žaidžia ir pats kuria žaidimus su taisyklėmis, moka laikytis skirtingų žaidimų taisyklių. Geba mokytis ir pradeda valdyti savo mokymosi veiklą, smalsauja, įsitraukia į savo sumanytas ir kitų pasiūlytas veiklas, aktyviai siekia tikslo, stebi, apmąsto ir koreguoja savo veiklos procesą bei rezultatus.	Kalbėjimas: • žodyno turtinimas per kasdienę veiklą; • žodyno turtinimas ir sąvokų formavimas per priemones; • žodyno turtinimas per tikslinę medžiagą – korteles ir garsų žaidimus. Rašymas: Netiesioginis paruošimas rašymui vyksta per: • praktinius gyvenimo pratimus; • darbą su juslių lavinamąja medžiaga; • darbą su matematikos priemonėmis; Tiesioginiai rašymo įgūdžiai lavinami per: • metalinius intarpus; • garsų žaidimus; • šiurkščias raides; • judrųjį raidyną. Skaitymas: Skaitymas be dvibalsių (fonogramų): • skaitymas su mažais daiktais; • skaitymas su daiktais iš aplinkos; • skaitymo klasifikacija; • skaitymo klasifikacija su paveikslėliais su vienu žodžiu; • užrašai; • skaitymo sąsiuvinis su paveikslėliais su vienu sakiniu. Skaitymas su fonogramomis: • skaitymas su mažais daiktais; • skaitymas panaudojant daiktus iš

		aplinkos ir užrašus; • fonogramų sąsiuvinėliai; • skaitymo klasifikacija; • skaitymo klasifikacija su paveikslėliais ir su vienu žodžiu; • skaitymo knygelės su paveikslėliu ir vienu sakiniu; • skaitymo medžiaga su keletu fonogramų; • definicijų knygelės; • įvadas į svetimžodžius; • žodžių funkcijos. • Darbas su daiktavardžiu, veiksmažodžiu, įvadas į darbą su būdvardžiu, jungtuku ir t. t. • Ikimokyklinio ugdymo metodinės medžiagos priemonių rinkinio „Žaismė ir atradimai“ projektai, vaikų pasiūlytos temos projektų įgyvendinimui.
--	--	---

Sritis – meninis ugdymas. Plėtojamas estetiškas suvokimas, meninė raiška, gebėjimas žaisti, kūrybiškumas, tyrinėjimas, emocijų suvokimas ir raiška, kūno galimybės. Ugdymosi veiklos skatina suprasti muzikos, šokio, teatro, vizualaus meno vertingumą, per kūrybinę, fizinę ir jutiminę patirtį pažinti pasaulį.

<i>Vertybinių nuostatų</i>	<i>Esminiai gebėjimai</i>	<i>Ugdymo(-si) turinys per priemones, pratimus, užduotis, veiklas, projektus, tyrinėjimus</i>
Domisi menų kalbomis, jaučia meninės raiškos džiaugsmą. Domisi, gėrįsi, grožisi gamtine ir kultūrine aplinka. Nusiteikęs kartu su kitais vaikais plėtoti kūrybinius žaidimus, kurdamas vaikų žaidimo kultūrą. Nusiteikęs kalba ir kitomis komunikavimo priemonėmis bendrauti su kitais, išreikšti savo kūrybinius, meninius sumanymus ir idėjas.	Pagal savo išgales tyrinėja menų kalbas, spontaniškai ir tikslingai išreiškia emocijas, įspūdžius, mintis, idėjas jau įvaldytomis meninės raiškos priemonėmis, atpažįsta savo meninius pomėgius, vartoja paprasčiausias jam žinomas ir suprantamas menines sąvokas savo patirčiai išreikšti. Atpažįsta įvairius gamtinės ir kultūrinės aplinkos reiškinius, reaguoja į juos, jaučia, suvokia ir, remdamasis savo supratimu, aptaria estetinius jų ypatumus, dalinasi asmeninėmis estetinėmis	Dailė Susipažįsta ir išbando įvairias vaizduojamosios (dailės) veiklos rūšis: • piešimas ant įvairių paviršių; • kompozicija; • štapavimas; • monotipija; • grotažas; • aplikacija; • karpiniai; • siuvinėjimas; • lipdymas; • lankstymas; • konstravimas; • audimas; • pynimas. Pažintis su dailės kūrinių (pagal Aline D. Wolf).

	patirtimis, džiaugiasi savo ir kitų kūryba. Tyrinėdamas ir išbandydamas garsų pasaulį balsu, instrumentais ir aplinkoje esančiais daiktais, lygina, apibūdina, grupuoja garsus. Išbando grojimą smulkesnės motorikos įgūdžių reikalaujančiais muzikos instrumentais. Šoka autorinius ir liaudies šokius bei ratelius (tiltelius, grandinėles). Apibūdina šokio tempą, nuotaiką, charakteringus judesius, temą. Vaidmenų žaidimų metu tyrinėja pažįstamas socialines situacijas, girdėtų pasakų epizodus, sąmoningai pasirenka patrauklius vaidmenis. Tyrinėja personažo esmines savybes, emocijas ir jausmus, juos perteikia charakteringais kūno judesiais, veido išraiškomis, balso intonacijomis.	<i>Muzika:</i> • toniniai varpeliai; • mušamieji vamzdžiai; • marakai; • lietuvių liaudies mediniai instrumentai; • ritminių muzikos instrumentų rinkinys; • žvangučių apyrankės; • lietaus lazdelė; • būgnas „Vandenyno garsai“; • instrumentas „Cabasa“; • derinimo kortelės; • muzikinių instrumentų domino; • ritminių kortelių rinkinys; • nailoninis parašiutas; • spalvotos skarelės ir kamuoliukai. <i>Drama:</i> • kūryba; • stebėjimas; • bendradarbiavimas; • bendravimas; • judesių koordinavimas.
--	---	---

23. Vaikų ugdymas(is) vyksta įstaigos vidaus ir lauko aplinkose, taip pat aplinkose už įstaigos ribų (parkai, muziejai, gamtos ir kultūriniai objektai ir kt.). *Ugdymo(si) kontekstai* kuriami integraliai ir dažnai kartu su vaikais veiklų metu grupėje, lauke, įstaigos renginiuose, šventėse, edukacijose, išvykose.

24. Ugdymo(si) kontekstai, aktualūs įstaigos ugdymo aplinkai:

24.1. *Universalaus dizaino* mokymuisi kontekstas – vaikai veikia savo tempu, pagal savo galias ir mokosi vieni iš kitų. Galimybė pasirinkti veiklas ir priemones, siekiant numatyto rezultato. Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, jaučiasi lygiaverčiais dalyviais, visi kartu mokosi vieni kitus pažinti ir veikti žmonių įvairovėje. Vaikams, kuriems reikalingas atsitraukimas, grupėse įrengti nusiramino kampeliai, kurie tampa saugia ir jaukia erdve, kurioje galima nurimti, susivaldyti ir sugrįžti į ugdymo(-si) procesą.

24.2. *Žaismės* konteksto paskirtis – palaikyti kasdinių veiklų žaismingumą, kuriant džiaugsmo bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyrius;

24.3. *Judraus patirtinio ugdymosi* konteksto paskirtis – skatinti vaikų judėjimo džiaugsmą ir kasdienį judrumą, didinti judraus mokymosi galimybes. Judėjimo poreikį tenkinti padeda įrengimai, esantys įstaigos vidaus aplinkoje ir lauke (žaidimo komplektai su kopėtelėmis, čiuožyklomis). Lauko aplinkoje ir vidaus patalpose (grupėse, salėje) naudojamos įvairios sporto priemonės.

24.4. *Kultūrinių dialogų kontekstas* – padėti kiekvienam kurti savo individualų tapatumą, tuo pačiu metu dalyvaujant tiek vaikų subkultūros, tiek artimiausios ir tolimesnių aplinkų kultūrų kūrimo. Įstaigos aplinka yra erdvė nuolatinės socialinės ir kultūrinės sąveikos bei reiškiniams patirti, pažįstant šeimos, grupės, kaimynystės, regiono, etninės grupės ir šalies bei globalaus pasaulio kultūrinius ypatumus ir vertybes. Ugdomas pozityvus požiūris į įvairovę ir kitoniškumą;

24.5. *Kalbų įvairovės ir kultūrinio* konteksto paskirtis – kurti ir palaikyti aplinkos sąlygas, palankias rasti ir plėtoti skirtingiems vaikų komunikavimo būdams, įvairiai žodinei ir nežodinei raiškai, kalbų pažinimui, teigiamoms nuostatoms, susijusioms su kalbų ir jos formų įvairove. Bendravimo situacijų kūrimui, problemų sprendimui naudojami įvairūs kūrybiniai, stalo, konstrukciniai žaidimai, atributika, pasinaudojama įstaigoje ar grupėje esama kalbų įvairove, socialinių tinklų ir skaitmeninių technologijų teikiamomis galimybėmis, kalbų pasaulio pažinimą papildančiomis ir kalbą ugdančiomis vaizdinėmis ir garsinėmis priemonėmis, taip pat kasdienėmis komunikacinėmis situacijomis, kylančiomis vidaus ir lauko aplinkose;

24.6. *Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi* konteksto paskirtis – atliepti prigimtinių vaikų smalsumą, įtraukti juos į aplinkos tyrinėjimą, skatinantį giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti įvairius pažinimo ir mokymosi būdus. Sukurtos vidaus ir lauko edukacinės erdvės, kuriose yra vykdomos STEAM veiklos, padedančios vaikams įsitraukti į ilgalaikius stebėjimus, patirti aplinkos objektų ir reiškinių įvairovę;

24.7. *Realijų ir virtualių aplinkų kontekstas* – ugdymo procesą pagyvina saugios skaitmeninės priemonės, kurios leidžia realybės kontekstus praplėsti skaitmeninėmis galimybėmis, įvairius reiškinius nagrinėti giliau ir detaliau;

24.8. *Kūrybinių dialogų kontekstas* – modeliuojant kūrybinių dialogų kontekstą kuriama vaizduotė, smalsumą, nuostabą kelianti aplinka, akcentuojanti patį kūrybos procesą. Aplinkų įvairovė kuria prielaidas vaikams tyrinėti kūrybinės raiškos galimybes, išbandyti daugiau nei vieną būdą įgyvendinti kūrybinę idėją ar išspręsti problemą, pasirinkti įvairias raiškos priemones, improvizuoti, kurti ir perkurti, spontaniškai veikti. Muzikos salės, dailės studijos erdvės atveria vaikams plačias galimybes rinktis įvairias medžiagas savo kūrybai.

25. Lanksčių vaikų ugdymo(si) kontekstų kūrimas, atveria erdvę vaikų ir mokytojų inicijuotų veiklų subalansavimui.

26. Pagrindiniai ugdymo(si) būdai yra įvairi vaikų veikla: individuali, poroje, grupelėje, visos grupės ar kelių grupių veikla.

27. Taikomos ugdymo strategijos:

27.1. Padedančios vaiko asmenybinei raidai:

27.1.1. Taikomos kasdienės vaikams įprastos veiklos padeda ugdyti vaikų savireguliaciją ir savarankiškumą.

27.1.2. Palaikomi ir inicijuojami nuolatiniai dialogai tarp vaikų bei tarp vaikų ir suaugusiųjų.

27.1.3. Vaikai turi galimybes rinktis ir priimti sprendimus, susijusius su ugdymo(si) procesu.

27.1.4. Skatinamas prasmingas vaikų bendradarbiavimas ir tarpusavio parama.

27.2. Skatinančios vaiko mokymosi procesą:

27.2.1. Holistiškai aprėpia visas vaikų ugdymosi sritis;

27.2.2. Skatina vaikų susidomėjimą ir kelia jiems naujų iššūkių, žadina kūrybingumą, tyrinėjimą, eksperimentavimą, padeda savarankiškai ieškoti atsakymų, spręsti problemas;

27.2.3. Visi vaikai aktyviai dalyvauja ugdymosi procese ir pasiekia pažangą;

27.2.4. Vaikai geba įgytas žinias pritaikyti realiose situacijose.

27.3. Palaikančios žaidimą, kaip pagrindinę vaiko veiklą:

27.3.1. Žaidimas kaip ugdymo(si), tyrinėjimų, atradimų, įsitraukimo ir džiaugsmo šaltinis.

27.3.2. Vaikų amžiui ir raidos etapui tinkama žaidybinė patirtis.

27.3.3. Mokytojas vaikų žaidimų dalyvis.

28. Ugdymo(si) metodai:

28.1. Darbas su montesori priemonėmis.

28.2. Kasdieninė Montesori linija – judesiui, pusiausvyrai, tylai, muzikai, pokalbiui.

28.3. Didžiosios istorijos: visatos, gyvybės, žmonijos, rašto, skaičių atsiradimas. Šios istorijos pažadina vaiko vaizduotę, smalsumą, motyvuoja ir skatina domėtis bei tyrinėti. Vaikai ugdomi pažinti pasaulį kaip visumą, juos žavi visos kūrinijos tobulumas ir tai skatina išradingumą, kūrybiškumą. Šias istorijas papildo įvairios problemų sprendimo, kūrybinės užduotys, eksperimentai, tyrinėjimai, atradimai, kas ir sukuria holistinį ugdymą(si).

28.4. Vaikų projektas – skatina pačius vaikus surasti idėją projektui, rinkti informaciją, tyrinėti, kurti ir jį pristatyti kitiems.

28.5. Kūrybinės dirbtuvės – bendradarbiavimu grįsta kūrybinės veiklos forma, skirta konkrečiai kūrybinei idėjai įgyvendinti. Pabrėžiama ne individuali vaiko kūrybinė raiška, bet bendras visos grupės darbas, siekiant įgyvendinti konkrečią idėją. Todėl kūrybinių dirbtuvių pabaigoje aptariamas ne tik bendras rezultatas, bet ir pats kūrybos ir bendradarbiavimo procesas.

28.6. Žaidimas – vaikų vaizduotės, kalbos, mąstymo, kūno raiškos žaismė lydi kiekvieną vaikų veiklą, tyrinėjimus bei atradimus ir yra bet kurios ugdymo formos taikymo pagrindas.

28.7. Renginiai, šventės grupėje, įstaigoje, išvykos, ekskursijos, praturtinančios ugdymo turinį.

29. Ugdymo procese išlaikoma pusiausvyra tarp vaiko ir mokytojo inicijuotos veiklos. Pedagoginės strategijos bei ugdymo(si) metodai orientuoti į vaiko asmenybės ir pasiekimų augimą.

30. Bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima:

30.1. Bendruomenė įtraukia tėvus (globėjus) į susitarimus dėl vaiko ugdymo(si) pasiekimų, proceso ir aplinkų.

30.2. Mokytojai susitaria su tėvais (globėjais) dėl ugdymo(si) įstaigoje ir šeimoje dermės.

30.3. Bendradarbiaudami su šeima mokytojai ugdymo turinį pritaiko individualiai vaikui ir vaikų grupei, sudaro lanksčias sąlygas vaikų ir šeimos adaptacijai.

30.4. Kuriami partneriški santykiai su vaiko šeima, skatinamas prasmingas vaiko šeimos dalyvavimas grupės/įstaigos veikloje.

30.5. Aktuali informacija tėvams (globėjams) teikiama susirinkimų, individualių pokalbių metu, skelbiama elektroniniame dienynė „Mūsų darželis“, siunčiama elektroniniu paštu, talpinama į tėvams (globėjams) skirtą informacinį stendą grupėje.

V. VAIKŲ UGDYMOSI PAŽANGA, UGDYMOSI TĘSTINUMAS

31. Vertinant vaikų pasiekimus, kiekvienas vaikas pripažįstamas kaip asmuo, turintis unikalų gebėjimų, stiprybių, poreikių ir interesus.

32. Vaikų ugdymosi pasiekimų ir pažangos stebėsenos sistema siekiame:

32.1. Pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti jo pasiekimus įvairiose ugdymo(si) srityse.

32.2. Stebėti, ko ir kaip vaikas mokosi, ko išmoko, paremti jo mokymąsi.

32.3. Padėti išgyventi sėkmės jausmą, kiekvienam tobulėjant skirtingu tempu.

32.4. Pastebėti konkrečius jo ypatumus (specialiųjų ugdymosi poreikių, gabaus, mokymosi potencialą turinčio vaiko atveju) ir nustatyti papildomos švietimo pagalbos poreikį.

32.5. Pastebėti, ar vaikas neužsibuvo viename pasiekimų žingsnyje ir įgalinti jį daryti pažangą.

32.6. Teikti informaciją apie vaiko daromą pažangą ir pasiekimus tėvams (globėjams), mokyklos vadovams.

32.7. Tikslingai planuoti veiklas vaiko stiprybėms plėtoti, neišplėtotų gebėjimų ugdymuisi paremti.

32.8. Nustatyti, ar vaikų ugdymo organizavimas yra veiksmingas, priimti pagrįstus sprendimus ugdymui tobulinti.

6 pav. Vaiko pažangos ir visaverčio jo potencialo parėmimo schema

33. Vaiko pasiekimai analizuojami pagal I kimokyklinio amžiaus vaikų ugdymosi pasiekimų aprašo 18 pasiekimų sričių arba pritaikytoje/individualizuotoje programoje, atsižvelgiant į nustatytus vaiko specialiuosius ugdymosi poreikius. Mokytojai naudoja priemonę „Pasiekimų žingsneliai“ (I kimokyklinio ugdymo programos priedas) stebint, dokumentuojant, planuojant ir reflektuojant vaikų grupės arba konkretaus vaiko ugdymąsi. Vaiko nuolatinis ugdymosi pažangos stebėjimas, dokumentavimas ir analizė, siekiant užtikrinti ugdymo kokybę ir vaiko individualių poreikių tenkinimą, atliekami laikantis:

33.1. *individualizavimo* (apie kiekvieno vaiko pasiekimus grįžtamasis ryšys teikiamas individualiai);

33.2. *nuoseklumo* (grįžtamasis ryšys teikiamas nuosekliai, siekiant stebėti ilgalaikę vaiko pažangą ir pasiekimų augimą įvairiose srityse);

33.3. *bendradarbiavimo* (apima mokytojų, vaikų tėvų (globėjų) ir pačių vaikų dalyvavimą) principais.

34. Ugdymo(si) pasiekimų ir pažangos stebėjimas, analizavimas vyksta šiais etapais, reguliariai teikiant informaciją apie vaiko ugdymo pasiekimus:

34.1. Kiekvienų mokslo metų rugsėjo mėnesį grupės susirinkimo metu susitariama su tėvais (globėjais), kokių ugdymosi rezultatų bus siekiama per tam tikrą laikotarpį, kokiais kriterijais remiantis pasiekimai bus vertinami ir kaip fiksuojami (priemonė „Pasiekimų žingsneliai“ - priedas Nr.1).

34.2. Siekiant geros vaiko savijautos ir aukšto įsitraukimo į veiklas lygio, vaikui pradėjus lankyti įstaigą arba pagal poreikį, mokytojai, vadovaudamiesi vaiko stebėjimo gairėmis

(Išimokyklinio ir (ar) priešmokyklinio ugdymo programas vykdančių mokyklų veiklos kokybės įsivertinimo metodika 2021), stebi, fiksuoja vaiko savijautą ir įsitraukimą į veiklas, analizuoja gautus duomenis, tobulina ugdymo procesą. Šilti ir stimuliuojantys grupėje santykiai grupėje sukuria palankią atmosferą vaiko naujų žinių konstravimui. Vaikas jaučiasi saugus, nebijo klysti, iškilus sunkumams geba paprašyti mokytojo ar draugo pagalbos.

34.3. Nuolatinis stebėjimas. Mokytojai nuolat taiko įvairius metodus: stebėjimą, pokalbį su vaiku, vaiko pasakojimą, diskusiją, individualias užduotis ir kt. Kasdienis formuojamasis vertinimas padeda vaikui siekti aukštesnio pasiekimų žingsnio.

34.4. Vaiko dienos darbų įsivertinimas. Visos ugdomosios priemonės grupėje sužymėtos spalvomis pagal ugdymosi sritis (7 pav.). Užbaigus veiklą ar darbą su montesori priemone, aptariamas vaiko veiklos procesas: dirbo savarankiškai ar su pagalba (mokytojo, mokinio padėjėjo, draugo), kas pasisekė, kas buvo smagiausia atliekant užduotį, kaip vaikas jautėsi dirbdamas. Vaikas, atlikęs darbą savarankiškai į savo dienos darbų kišenėlę (8 pav.), įsideda ryškesnę kortelę, su pagalba - šviesesnę kortelę. Vaiko dienos darbų įsivertinimo sistema padeda užfiksuoti suplanuotose/spontaniškose veiklose: vaikų įsitraukimą, pasirinkimus, mokymąsi, savarankiškumo lygį. Mokytojai kasdieniniame reflektavimo etape apmąsto, ar sukurta aplinka, taikomi ugdymo(si) būdai, pastoliavimas paremia vaikų mokymąsi ir pasiekimų plėtotę, ar plėtojamos kiekvieno vaiko visos galios, ar kiekvienas vaikas daro pažangą, kaip vaikai reaguoja ir reflektuoja savo veiklos procesus. Vaiko dienos darbų įsivertinimas aptariamas su tėvais (globėjais), apibendrinant vaiko dienos interesus, pasirinkimus, augančius pasiekimus.

7 pav. Vaikų dienos darbai

8 pav. Vaikų dienos darbų įsivertinimo sistema

34.5. Ne rečiau kaip kartą per mėnesį vaikų pasiekimai pateikiami elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ aprašomuoju būdu – trumpais komentarais, nusakančiais, kokios yra vaiko stiprybės, kas jau pasiekta, ką reikia tobulinti.

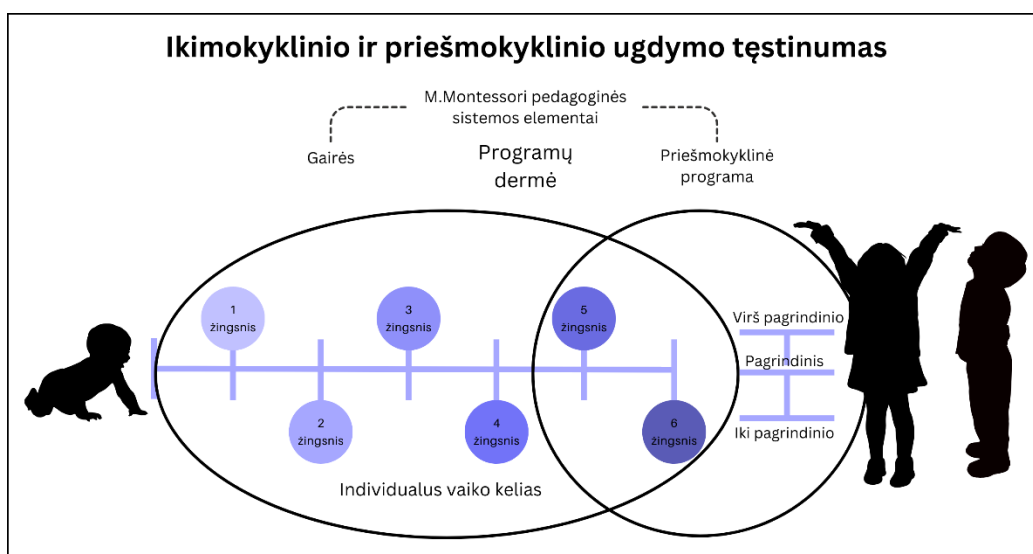
34.6. Vaiko pasiekimų diagrama žingsniais parodo visų sričių vaiko pasiekimų augimą, kuri pateikiama elektroniniame dienyne „Mūsų darželis“ rugsėjį–spalį ir gegužę–birželį.

34.7. Apibendrinti visų ugdymosi sričių vaiko pasiekimai (priemonė „Pasiekimų žingsneliai“ – Ikimokyklinio ugdymo programos priedas) su tėvais (globėjais) aptariami individualių pokalbių metu, esant poreikiui, bet ne rečiau kaip 2 kartus per metus sausio/vasario ir gegužės/birželio mėnesiais.

34.8. Specialiųjų ugdymo(si) poreikių turinčių mokinių pažanga ir pasiekimai aptariami su mokytojais, švietimo pagalbos specialistais.

35. Duomenys apie vaiko pasiekimus renkami kasdieninėse skirtingose vaiko veiklose (pavyzdžiui: žaidžiant, bendraujant su vaikais, suaugusiais, atliekant darbelį individualiai, poroje, grupėje ir t.t.). Vaiko pasiekimų stebėjimo ir vertinimo medžiaga dokumentuojama: kaupiami vaiko dailės ir kiti darbeliai, sukurtos knygelės, pasakojimai, samprotavimai, išsakytos idėjos, darbelių nuotraukos, mokytojo refleksija apie vaiko daromą pažangą ir ugdymo perspektyvą - Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke. Sukaupta informacija naudojama tikslingam ugdymo(si) veiklos planavimui, bendradarbiavimui su tėvais (globėjais), sklandžiam perėjimui ugdytis pagal priešmokyklinio ugdymo programą. Pasibaigus mokslo metams Vaiko pasiekimų ir pažangos aplanke atiduodamas vaiko šeimai.

36. Ugdymosi tęstinumas. Vaikui pereinant iš ikimokyklinio ugdymo į priešmokyklinio ugdymo grupę, informacija apie vaiko pasiekimus perduodama priešmokyklinio ugdymo grupės mokytojai. Ikimokykliniame ugdyme įgytų pasiekimų visuma sukuria prielaidas vaikui sėkmingai ugdytis kompetencijas, numatytas priešmokyklinio ugdymo programoje. Užtikrinamas nuoseklus vaiko galių augimas, siekiant, kad vaikas būtų pasiruošęs sėkmingai mokytis mokykloje.

9 pav. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo tęstinumo iliustracija

Ikmokyklinio ugdymo programos
priedas

6. SANTYKIAI SU SUAUGUSIAISIAIS IR BENDRAAMŽIAIS	3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA	5. SAVITOKA IR SAVIGARBA	7. APLINKOS PAŽINIMAS	8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS	
				7.3. Džiaugiuosi gyvūnais, augalais ir gamtos reikšniais savo aplinkoje, pradedu juos pavadinti. Stengiuosi būti atsargus ir rūpestingas su aplinkos daiktais, augalais ir gyvūnais. Reaguojau į nuotraukose užfiksuotus įvykius, kuriuose pats dalyvavau.	8.3. Įsitraukiu į skaičiavimą, atpažįstu įvairias skaičių 1, 2, 3 išraiškas. Mėgstu komponuoti, grupuoti, rikiuoti įvairių dydžių, formų, spalvų daiktus, taikau tiesioginį palyginimo būdą. Vis geriau sekasi nukopijuoti dviejų pasikartojančių elementų sekas.	9.3. Įjungiu išmaniuosius žaislus be ekranų, išbandau jų veikimą, laikausi man suprantamų naudojimo ir saugumo taisyklių. Gebu kurti veiklos žingsnių sekas ir atlikti kitų sakomas komandas.		15.3. Smalsauju, aiškinuosi, kas ir kaip veikia, vyksta, įsitraukiu į įvairias tyrinėjimo veiklas, savo atradimas dalinuosi su kitais.	18.3. Įsitraukiu į veiklą, pasirinku priemones, stebiu, klausinėju, džiaugiuosi savo veiklos rezultatais.	16.3. Parodau, su kokia problema susiduriu, ir bandau ją spręsti; nepavykus, tobulinu sprendimą, išbandydamas naujus būdus arba prašau pagalbos.	10.3. Trumpam susikaupiu ir reaguojau į kitų kalbėjimą, kūno kalbą, suprantu 3–4 žodžių sakinius, klausimus, du vienas pasakui kitą sekancius prasykus, trumpus skaitomus, pasakojamus arba dainuojamus tekstus; reaguojau į ritmo darinius, intonavimą; vartau knygeles, skiriu tekstą nuo paveikslėlių; suprantu dažnai matomų ženklų prasmę.				
				7.2. Orientuojuosi artimiausioje aplinkoje, stebiu ir atpažįstu jos objektus, juos pavadinu savo kalba, kai kuriuos naudoju pagal paskirtį.	8.2. Skiriu, kur yra vienas, du ir trys daiktai. Surandu tokį patį objektą; surikiuoju du tris objektus pagal ilgumą ar stambumą į vieną eilę. Suprantu kels kryptį nusakančius žodžius ir ženklus.	9.2. Spaudau, liečiu, purtau grupėje esančius išmaniuosius žaislus siekdamas efekto. Gebu atlikti dviejų veiksmų sekas.	15.2. Parodau, ką noriu tyrinėti, išbandau vis naujus tyrinėjimo būdus, objektus ir medžiagas.	18.2. Ieškau įspūdžių, aktyviai domiuosi aplinka, siekiu įgyvendinti norą, džiaugiuosi veiklos procesu.	16.2. Sutelkiu dėmesį, kai susiduriu su problema, ją sprendžiu, stebėdamas kitus ir veiklos pasekmes arba primindamas suaugusiojo pasiūlymą.	10.2. Klausausi kitų kalbėjimo, suprantu ir atliepiu 2–3 žodžių sakinius, klausimus, trumpus pasakojimus, įsidėmiu dažnai vartojamus žodžius, reaguojau į pasikartojančius garsus, žodžius, judesius; mėgstu, kai man skaito knygeles, pats vartinėju jas, stebiu rašančiusius.		11.3. Kalbu 2–3 žodžių vintisiniiais sakiniais, klausinėju ir atsakau į paprastus klausimus, pats inicijuojau pokalbį, vartuju kelias mandagumo frazes, tinkamai vartuju kai kurias gramatinės formas, kartuju eiliuotų tekstų fragmentus, mėgdžioju rašančiusius.			
				5.3. Pasakau savo vardą, kas esu (berniukas / mergaitė), žinau pagrindines savo kūno dalis, siekiu savarankiškumo. Man patinka būti ir veikti tiek namie, tiek grupėje, aš mėgaujusi pažįstama aplinka, kalbą, suklūstusi, kai išgirstu kitą kalbą.	5.2. Atpažįstu save veidrodyje ir nuotraukose, parodau, ko noriu, mėgaujusi tuo, ką galiu pats. Esu prisirišęs prie tėvų / globėjų, pasitikiu suaugusiaisiais grupėje, įsitraukiu į etnokultūrinės veiklas.	7.1. Reaguojau į aplinkoje esančius žmones, gyvus ir negyvus daiktus, reikšinius.	8.1. Reaguojau į pasirodiančius ir išnykstančius objektus, jų formą, dydį, spalvą, pasikartojančius garsus, judesius.	15.1. Visais pojūčiais tyrinėju aplinką ir save, emocijomis parodau atradimų džiaugsmą.	18.1. Domiuosi aplinka, reaguojau į aplinkinių reakcijas, kartuju pasiektą rezultatą.	16.1. Parodau, kai kažkas vyksta ne taip, kaip įprasta, ieškau pagalbos, kai susiduriu su kliūtimi, išreiškiu emociją, kai (ne)pavyko veiksmas.	10.1. Trumpam sutelkiu dėmesį, reaguojau į (ne)žodinį bendravimą, pasikartojančius judesius, vaizdus, muzikinį ritmą, skaitymą.	11.2. Kartoju naujus žodžius, gestus, bendraudamas vartuju garsąžodžius, trumpus žodžius, žodžio ir gesto, dviejų žodžių sakinius, kūno kalbą; domiuosi rašymo priemonėmis, braukau lape.	14.3. Pakartotinai tyrinėju dominanti kūrybinės raiškos būdus, žaisdamas imituojau, perkuriu, eksperimentuoju, atrandu naujus derinius, domiuosi kitų kūryba, noriu veikti drauge.		
				3.3. Atpažįstu ir man įprastais būdais išreiškiu savo emocijas, mokausi jas pavadinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.	3.2. Savo emocijas išreiškiu įvairiu intensyvumu, pastebiu ir reaguojau į kitų emocijas.	3.1. Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženklais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.	4.1. Galiu trumpam sutelkti dėmesį į savo globėją, susitapatinti su jo reikšiamomis emocijomis ir nusiraminti.	JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI LANKSČIAI MĄSTANTIS SĖKMINGAI BĖSIMOKANTIS PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 1–3 PASITIKINTIS BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAIS KŪRYBINGAS KOMUNIKABILUS		11.1. Išreiškiu emocijas ir poreikius garsais, gestais ir mimika, daug čiausku, kartoju, mėgdžioju, tariu balsių ir priebalsių junginius.	14.1. Pastebiu ir smalsiai reaguojau į pažįstamus ir naujus stimulius, žaismingai kartuju, kas man patinka.	17.1. Atsiliepu į žaidimo taisyklės pats juos inicijuojau.	17.2. Mėgdžioju suaugusiojo eksperimentuoju su žaislais ir daiktais, inicijuojau bendrus žaidimus.	17.3. Žaisdamas mokausi derinti savo veiksmus prie kitų. Kuriu žaidimo erdvę, jungiu kels žaidimo veiksmus į vieną įvykį. Mėginu žaisti su draugu ir laikytis priimto vaidmens.	
				4.3. Kalbėjimas su savimi ir suaugusiojo pagalba man padeda suteikti dėmesį, valdyti emocijas, veiksmus, laikytis man suprantamų susitarimų.	4.2. Aš pats man įprastais būdais ieškau nusiramino, dėmesį, emocijas ir veiksmus valdau suaugusiojo padedamas.	4.1. Savo emocijas parodau balsu ir kūno ženklais, „užsikrečiu“ kitų emocijomis.	6.1. Mėgaujusi suaugusiojo dėmesiu, kūno ženkais parodau, kuo domiuosi, seku jo žvilgsnį, aptinku jo rodomus objektus, dalinuosi emocijomis.			2.1. Sėdžiu, šliaužiu, ropoju, atsituoju, einu laikydamasis ar savarankiškai. Imu daiktą, perimu iš vienos rankos į kitą, dedu vieną ant kito.	12.1. Su nuostaba reaguojau į žmones, gyvūnus, garsus, mimikas, judesius, daiktus.	13.1.1. Emociškai reaguojau į siekiu ryškų, man įdomių objektų.	13.3.1. Tyrinėju erdvę, išgirdęs muziką spontaniškai judu, mėgdžioju suaugusiojo judesius.	13.2.1. Man patinka išgauti garsus balsu ir daiktais, gestais ir čiauskėjimu reaguojau į muziką, ritmiškai judu ir kratau barškučius.	14.3. Pakartotinai tyrinėju dominanti kūrybinės raiškos būdus, žaisdamas imituojau, perkuriu, eksperimentuoju, atrandu naujus derinius, domiuosi kitų kūryba, noriu veikti drauge.
				6.3. Kai man artimas suaugusysis yra šalia, aš drąsiai išbandau ką nors naują; ieškau bendraamžių draugijos, trumpam įsitraukiu į bendrus žaidimus, mokausi dalintis.	6.2. Skiriu man artimus suaugusiuosius nuo kitų, juos mėgdžioju, kartoju tai, kas suklūstę jų palikimo, tikliausi jų pagalbos; mėgstu žaisti greta kitų vaikų.	2.2. Stoviu, atsitupiu, pasilenkiu, einu, bėgu, lipu laiptais pristatomoju žingsniu. Ridenau, svedžiu kamuolį. Paimu, uždedu, įdedu ir išimu daiktą, atsku detales, ploju rankomis.	1.2. Savarankiškai valgau įvairų maistą. Parodau ar pasakau, kad noriu į tualetą. Mokausi nusiprausti, bandau nusirengti.	12.2. Atrandu, mėgdžioju, tyrinėju tai, kas patinka, stebiuosi gamtos ir žmogaus sukurtais objektais ir reikšniais.	13.1.2. Išbandau, kokius pėdsakus palieka rašymo, piešimo ir lipdymo priemonės.	13.3.2. Klausydamas muzikos atlieku keletą skirtingų judesių stovėdamas vietoje ir judėdamas, tyrinėju judėjimo kryptis, kuri judesius čia ir dabar, derinu dviejų judesių seką.	13.2.2. Suklūstus reaguojau į muziką judesiais ir mušamaisiais instrumentais, žaidžiu melodiniais ir ritminiais dariniais, pakartojau dainų fragmentus, spontaniškai kuriu „arioso“ daineles.	17.4. Tiesiogiai ir netiesiogiai išreiškiu emocijas, mokausi jas pavadinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.	14.4. Tiesiogiai ir netiesiogiai išreiškiu emocijas, mokausi jas pavadinti, domiuosi kitų emocijomis ir skirtingai į jas reaguojau.		
						2.3. Apeinu arba peržengiū kliūtį, bėgu nepraradamas pusiausvyros, lipu, nulipu laiptais pakaitiniu žingsniu, nusoku nuo laiptelio, persoku liniją. Metu, gaudau, spiriu kamuolį. Derinu akies ir rankos, abiejų rankų, rankų ir kojų judesius.	1.3. Pradedu naudotis stalo įrankiais. Padedamas naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi. Bandau laikytis susitarimų ir saugiai elgtis.	12.3. Emociškai reaguojau į savo ir kitų kūrybą, atrandu, kas man gražu – bjauru, kas patinka ar nepatinka.	13.1.3. Keverzoju skirtingomis rašymo ir piešimo priemonėmis, sava kalba paaišdžiu kūrybą, turiu savo mėgstamas priemones.	13.3.3. Atliepdamas muzikos nuotaiką tyrinėju savo ir kitų asmenines erdves, atrandu naujų judesių, vienu metu judinu kelias kūno dalis, atsimeru ir kartoju trijų judesių kombinacijas, patinka šokti vienas ir su draugais.					
				2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDINIŲ GYVENIMO ĮGUDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS			

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS			
7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakojų apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakojų, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomus objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skačiuoju 9-ty ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ty ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kurių įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtinga skaitmeninį turinį, laikausi saugumo taisyklių, iš simbolių dėliojų komandų sekas, išbandau jas žaidybiniėje programavimo aplinkoje, aiškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinių tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lanksčiai sprendžiu išylančias problemas, aptariu, ką nuveikiu ir ką veiksiau toliau.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais vaikais ieškau naujų būdų, kaip įveikti iššūkį, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinius sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačių garsų prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinę kalbą ir tarmiškai, suvokiu skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.			
5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsi užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kiočioje šalyje gyvenu, pasakau, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		7.4. Atpažįstu dažniausiai sutinkamus gamtos objektus ir reiškinius, pastebiu kai kuriuos jų požymius. Komentuoju paros įvykių seką. Padedu rūšiuoti atliekas, tausoti išteklius. Atpažįstu patiriamus kitos nei mano kultūros reiškinius ar daiktus, noriai įsitraukiu į savo kultūrinės aplinkos tradicines veiklas.		8.4. Skačiuoju iki 5 ir atgal, palyginu kiekius, sieju įvairias to paties skaičiaus išraiškas. Eksperimentuoju ir dalinuosi idėjomis, kaip išmatuoti ir palyginti įvairius dydžius. Klasifikuoju, rūšiuoju objektus; įvardiju pažįstamas formas; plane pažymiu 2–3 matomus daiktus, apibūdiniu jų išsidėstymą; pratėsiu dviejų pasikartojančių elementų seką.		9.4. Padedamas skaitmenines priemones naudoju informacijai įrašyti ir paleisti, bendrauju, mokausi jas pavadinti, apibūdinti. Suprantu ir galiu atlikti grafiniais simboliais ir objektais žymimas komandas.		15.4. Pradedu suprasti tyrinėjimo procesą: keliu klausimus ir ieškau atsakymų pasirinkdamas man žinomas ir naujus tyrinėjimo būdus, priemones.		18.4. Išreiškiu susidomėjimą ir norą veikti su kitais, imuosi iniciatyvos ir pradedu numatyti reikalingas priemones, stebiu savo veiklos atliekamą veiklą.		16.4. Paaškinu, kad susidūriau su problema, stengiuosi ją įveikti, išbandau žinomus būdus numatydamas pasekmes, stebiu savo veiklos rezultatus.		10.4. Išklausau ir reaguoju į tai, kas man sakoma, suprantu klausimus, kelis vieną po kito sekančius prašymus, suvokiu (ne)verbalinius raškos būdus. Domiuosi rašytine kalba, atpažįstu keletą raidžių, klausausi įvairių tekstų, atsimeu kai kuriuos juose minimus įvykius, iš paveikslėlių suprantu knygelės turinį.	
3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		5.4. Skiriu savo ir kitų jausmus, norus, kalbu ir vaizduoju, kaip atrodo mano kūnas, kuo aš panašus ar skiriuosi nuo kitų. Komentuoju ir vaizduoju savo šeimą, grupės draugus, mokytojus, dalinuosi savo aplinkos veiklų ir renginių patirtimi, atpažįstu, kad kiti kalba kita kalba nei aš.		4.4. Aiškinuosi, kokios emocijos man ir kitiems kyla įvairiose situacijose, jas pavadinu, išreiškiu įvairiais būdais, atpažįstu iš kitų išraiškos.		4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konflikto sprendimo būdus, gebu ilgą sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		4.6. Naudoju įvairius nusiramino ir konflikto sprendimo būdus, gebu ilgą sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		4.7. Naudoju įvairius nusiramino ir konflikto sprendimo būdus, gebu ilgą sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikia įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		11.4. Kalbu 3–5 žodžių vientsiniaus sakinius, taisyklingai tariau daugumą garsų, dažniausiai tinkamai vartoju gramatines formas, padedamas deklamuoju ir pasakojų, bandau kopijuoti matomus simbolius, raides.		14.5. Fantazuoju ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūrybą autentiškai parodau pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuriu ir ko siekiu savo kūryba.	
6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikų nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupėi.		4.4. Nusiramino kalbėdamasis su kitais, mokausi susilaikyti nuo impulsyvių veiksmų, laikytis susitarimų, numatau netinkamo elgesio pasekmes.		6.4. Pasitikiu mokytojais, įsitraukiu į jų siūlomą ir savo sugalvotas veiklas, turiu nuolatinį žaidimų draugą, pastebiu keletą savo ir kitų panašumų bei skirtumų, prisidedu prie grupės taisyklių kūrimo.		2.4. Pastoviu ant vienos kojos, bėgu, šokinėju, važiuoju balansiniu dviračiu. Derinu judesius su kitais. Laikau rašiklį, gana tiksliai atlieku judesius plaštaka ir pirštais, pagauonu kamuolį, kerpu, atsegu ir užsegu, atitraukiu ir užtraukiu, įpilu.		1.4. Žinau, ką valgyti sveika. Bandau serviuoti stalą ir laikyti elgesio prie stalo taisyklų. Savarankiškai naudojuosi tualetu, prausiuosi, rengiuosi, tvarkau žaislus. Mokausi saugiai elgtis kelyje, naudotis veiklai skirtais aštriais daiktais. Žinau, į ką kreiptis pagalbos išteklius nelaimėi.		12.4. Gėriuosi aplinkos ir gamtos grožiu, rodau ir pasakau, kas man gražu. Man patinka įvairūs kūrinių, galiu apibūdinti kai kuriuos jų ypatumus.		13.1.4. Noriai išbandau skirtingas piešimo priemones, galiu piešti storomis, plonomis ir kitokiomis linijomis, jau pavyksta nupiešti man rūpimus dalykus.		13.3.4. Šokdamas išreiškiu judėjimui būdingas savybes, patinka judėti įvairiai: šokinėti, suoliuoti, šokti rateli, judėti įsivaizduojama linija; kuriu ir prisimeu savo sukurtą trijų keturių judesių sekos šokį, laikausi šoko taisyklių, kalbu apie savo ir kitų pasirodymus.	
2.5. Įvairias būdas einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairų maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavaldę, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.		12.5. Mėgaujuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbas, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairiais būdais, grožiuosi kitų darbais.		13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, šoku sukamuosius ratelius; kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesių, turiu nuomonę apie pasirodymą.		13.2.4. Skiriu kalbėjimą nuo dainavimo, gana tiksliai intonuoju dainas; tyrinėju įvairius garsų išgavimo būdus, groju nustatytu pulsu, pakartoju ritmo ir melodinius darinius; dėmesingai klausausi muzikos, savo kūrybą fiksuoju grafiniais piešiniais.		13.2.5. Gana taisyklingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuodamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesius perteikiu muzikos ypatumus. Pasakojų savo įspūdžius, vartoju kai kurias muzikos sąvokas, pasiūlau, kaip mokykloje ir kitur panaudoti muziką.			
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGŪDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS		13.2. MUZIKA					

7. APLINKOS PAŽINIMAS		8. MATEMATINIS MĄSTYMAS		9. SKAITMENINIS SUMANUMAS		15. TYRINĖJIMAS		18. MOKĖJIMAS MOKYTIS		16. PROBLEMŲ SPRENDIMAS		10. KALBŲ SUPRATIMAS					
7.6. Lyginu gamtos objektus ir reiškinius, įvėlygiu panašumus ir skirtumus, objektus grupuoju. Jaučiu ryšį su savo socialine, kultūrine ir gamtine aplinka, paaiškinu, kodėl ir kaip išteklius reikia tausoti. Pasakoju apie kai kurias savo ir man žinomas kitų kultūrų šventes. Domiuosi įvairiomis profesijomis. Vartoju žodžius praeičiai, dabarčiai ir ateičiai, metų laikams nusakyti.		8.6. Parašau skaitmenimis skaičius iki 10; randu ir pasakau, kiek daiktų daugiau nei 5, kiek trūksta iki 10; sudedu, atimu 7-ių ribose. Įsitraukiu į diskusijas apie įvykius: įvyks, neįvyks, gali įvykti. Judu pagal įsidedamą planą, paaiškinu ar pavaizduoju atgalinį kelią. Randu, kaip palyginti nežymiai besiskiriančius išmatuojamus dydžius. Dėlioju, konstruoju, komponuoju dvimačius ir trimačius objektus. Kuriu ir tyrinėju sekas su pasikartojančiais elementais. Vartoju vis platesnį matematinį žodyną.		9.6. Prižiūrimas įvairioms veikloms pasirenku ir derinu bent dvi skaitmenines priemones ir informacijos šaltinius, saugiai dalinuosi tuo, ką sukūriau. Sudarau, vykdu ir koreguoju paprastas komandų sekas programavimo aplinkose, vis geriau suprantu, kaip valdomi robotai.		15.6. Tikslingai tyrinėju įvairias aplinkas, objektus ir reiškinius pasitelkdamas skirtingus tyrinėjimo būdus. Radinius lyginu, grupuoju, jais dalinuosi su kitais.		18.6. Drąsiai įsitraukiu į iššūkio reikalaujančią veiklą, numatau tikslą, priimu sprendimus jam pasiekti, ieškau informacijos ir priemonių, stebiu veiklos procesą, jį koreguoju, dalinuosi patirtimi ir rezultatais.		16.6. Man patinka sudėtingos užduotys, stengiuosi jas įvykdyti pats ar su kitais laikais, apmąstau galimus sprendimus, pasirinku tinkamiausią, stebiu pasekmes ir, jeigu reikia, keičiu veikimo būdus, padedu kitiems.		10.6. Pradedu suprasti perkeltinę žodžių reikšmę, keletą artimiausioje aplinkoje vartojamų kitos kalbos žodžių; pradedu skirti žodžių garsus ir skiemenis. Domiuosi įvairiais rašytiniais tekstais, numatau man skaitomo teksto tęsinį, atpažįstu nuo kelių iki kelių abėcėlės raidžių, keletą užrašytų žodžių.					
5.6. Samprotauju apie savo savybes ir gebėjimus, tyrinėju savo kūno augimą, pastebiu savo kūno vidinių sistemų veiklos išorinius ženklus. Dalyvauju savo šeimos, grupės sprendimų priėmimo, pasakau savo tautybę, tyrinėju ir skiriu savo ir kitų šalių simbolius, kalbą, tradicijas.		7.5. Atpažįstu ir pavadinu tyrinėjamus gamtos reiškinius, kai kuriuos tolimų kraštų augalus ir gyvūnus, pasakoju apie jų gyvenimo būdą, požymius. Paaiškinu, kaip naudojame gamtos išteklius, rūpinuosi aplinka. Pavaizduoju ir pasakoju, kuo mano šeimos tradicijos skiriasi nuo kai kurių kitų kultūrų. Pristatau savo aplinkos man žinomas objektus ir vietas. Pradedu suvokti įvykių chronologiją.		8.5. Skaičiuoju 9-ių ribose. Palyginu, sudedu, atimu, sujungiu, išskaidau daiktų kiekį 5-ių ribose. Tyrinėju dvimates, trimates figūras ir jų atvaizdus, matomus objektus vis tiksliau pavaizduoju plane, kuriu įvairių objektų sekas, išbandau savo kūną ir daiktus kaip matavimo vienetus, dalinuosi atradimais.		9.5. Išbandau įvairius išmaniųjų įrenginių ir priemonių valdymo būdus, ieškau informacijos, kuriu nesudėtingą skaitmeninį turinį, laikau saugumo taisyklių. Iš simbolių dėlioju komandų sekas, išbandau jas žaidybiniame programavimo aplinkoje, aiškinu.		15.5. Vis labiau įsitraukiu į įvairių objektų ir reiškinų tyrinėjimą: ieškau požymių, panašumų ir skirtumų, aiškinuosi sandarą, veikimo principą.		18.5. Siekiu patenkinti savo smalsumą, siekdamas tikslo numatau ir įgyvendinu kelis žingsnius, lankščiai sprendžiu iškilusias problemas, aptariu, ką nuveikiau ir ką veiksiu toliau.		16.5. Atpažįstu ir sprendžiu kasdienes problemas, kartu su kitais laikais ieškau naujų būdų, kaip įvykdyti iššūkį, samprotauju apie problemą, kas pavyko, kas ne.		10.5. Suprantu sudėtinius sakinius, pradedu siėti kalbos garsus su raidėmis, iš klausos atskiriu tuo pačiu garsu prasidedančius žodžius. Atidžiai klausausi tekstų literatūrinę kalbą ir tarmiškai, suvokių skirtingų žanrų leidinių skirtumus, suprantu knygos viršelio funkciją, atpažįstu kelis spausdintus žodžius.			
3.6. Gebu kalbėtis apie emocijas ir jausmus, taikau įvairius būdus, padedančius pasijusti geriau, atpažįstu, kaip jaučiasi kitas, bandau jam padėti.		5.5. Žinau savo augimo istoriją, įsivaizduoju, koks būsiu užaugęs, aiškinuosi, kas yra mano kūno viduje, ką jis gali ir ko negali. Suprantu, kad esu savo šeimos ir mūsų grupės narys, pasakau, kokia kalba kalbu, kokiaje šalyje gyvenu, pasakoju, kuo man ypatinga mano šeima, grupė, šalis.		3.5. Mokausi komunikuoti apie jausmus bei emocijas ir jas išreikšti sau ir kitiems priimtinais būdais.		11.5. Laisvai kalbu apie tai, kas vyksta, vyko ir vyk, tinkamai vartoju gramatines formas, kalbu sudėtiniais sakiniais, trumpai papasakoju, diskutuoju ir atsakau į klausimus; kopijuoju arba užrašau raides, simbolius, žodžius.		14.5. Fantazuoju ir generuoju įvairias kūrybines idėjas, savo kūrybą autentiškai parodau pasaulio suvokimą, suprantu, kaip kuriu ir ko siekiu savo kūrybą.		17.5. Mokausi žaisti ir tartis su 3–5 vaikais dėl žaidimo temos, eigos ir vaidmenų, sprendžiu konfliktus. Galiu žaisti menamose erdvėse su menamais objektais, kuriu realius ir fantastinius įvykius ir personažus.		13.4.5. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose galiu kurti dramatiškas situacijas, įvykius, atskleidždamas vaidmenį pasitelkiu raiškos būdus ir priemones.		14.6. Keliu klausimus apie kitų ir savo kūrybą, siekiu įgyvendinti ir tobulinti kūrybinius sumanymus, mėgstu pasakoti apie savo kūrybą ir jos eigą.			
4.6. Siekdamas tikslo, gebu atidėti kai kurių norų patenkinimą, mokausi suvaldyti pyktį, susilaikyti nuo netinkamo elgesio, kai esu provokuojamas, lengvai priimu dienos ritmo pasikeitimus.		4.5. Naudoju įvairius nusiramino ir konfliktų sprendimo būdus, gebu ilgai sutelkti dėmesį ir pastangas, kai veikla įdomi, laikausi kasdienių susitarimų ir taisyklių.		6.5. Bendrauju su pažįstamais ir nepažįstamais suaugusiaisiais mokyklos aplinkoje, su skirtingų interesų ir gebėjimų turinčiais vaikais, ieškau taikių nesutarimo sprendimo būdų, laikausi įsipareigojimų grupei.		13.4.5. Režisūriniuose ir siužetiniuose vaidmenų žaidimuose galiu kurti dramatiškas situacijas, įvykius, atskleidždamas vaidmenį pasitelkiu raiškos būdus ir priemones.		13.2.5. Gana taisyklingai atlieku vis daugiau dainų. Muzikuodamas, improvizuodamas ir kurdamas naudoju kontrastus, judesiu perteikiu muzikos ypatumus. Pasakoju savo įspūdžius, vartoju kai kurias muzikos sąvokas, pasiūlau, kaip mokykloje ir kitur panaudoti muziką.		13.2.6. Tyrinėdamas lyginių garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kurių kelių muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinių paskirtį.							
6.6. Suprantu, koks mano elgesys yra priimtinas bendraujant su kitais, kodėl svarbu laikytis susitarimų dėl elgesio, stengiuosi bendrauti pagarbiai, mokausi tarpininkauti sprendžiant nesutarimus.		2.5. Įvairias būdais einu, bėgu, šokinėju, lipu. Metu, gaudau, spriu kamuolį iš įvairių padėčių. Priminus sėdžiu, stoviu, vaikštau taisyklingai. Laikau pieštuką ir žirkles taisyklingai, atlieku tikslūs judesius su smulkiais daiktais.		1.5. Žinau, kodėl svarbu valgyti įvairių maistą, kaip jis atsiranda ant mūsų stalo. Valgau tvarkingai su stalo įrankiais, susitvarkau pavargęs, po veiklos. Mokausi laikytis saugumo taisyklių, žinau, į ką kreiptis iškilus pavojui.		12.5. Mėgajuosi muzikavimu, šoku, vaidyba, dailės veikla, gėriuosi kalba, gamta, geru elgesiu, darbais, turiu savo nuomonę ir savitą skonį.		13.1.5. Numatau, ko man prireiks kūrybiniam sumanymui įgyvendinti, kuriu įvairius būdais, grožiuosi kitų darbais.		13.3.5. Šokdamas atrandu naujus judesius, judėjimo galimybes; generuoju idėjas, kuriu ir šoku kompozicijas iš penkių šešių judesiu, turiu nuomonę apie pasirodymą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technika, pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokius ir ratelius, kuriu temines šokio kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šokio eigą.			
2.6. Nubėgu vis ilgesnį atstumą, šoku į tolį, aukštį, koordinuoju judą, orientuojuosi erdvėje. Taisyklingai sėdžiu, stoviu, vaikštau. Atlieku vis sudėtingesnius veiksmus su smulkiais daiktais, konstruoju.		1.6. Renkuosi valgyti sveikatai palankų maistą. Rūpinuosi daiktais grupėje. Laikauis sutartų saugaus elgesio taisyklių. Sakau „stop“, „ne“ reaguodamas į mano privatumą pažeidžiantį elgesį. Žinau pagalbos telefono numerį.		12.6. Kurdamas nepaisau standartų, pasakoju apie vaizdinius, kylančius patiriant kūrinius, stebint aplinkos ir gamtos reiškinius. Siūlau, kaip gražinti, tobulinti aplinką, vertinu kitų kūrybą.		13.1.6. Kuriu įvairius kūrybinius darbus įvairiomis dailės technika, pasirenku pagal sumanymą, galiu papildyti ženklais, žodžiais ir kitomis detalėmis, aptariu savo ir kitų kūrybą.		13.3.6. Šokdamas judesiu vaizduoju emocijas, veikėjų charakterius, šoku vis sudėtingesnius šokius ir ratelius, kuriu temines šokio kompozicijas, grafiškai ar žodžiu perteikiu šokio eigą.		13.2.6. Tyrinėdamas lyginių garsus, groju sudėtingesniais instrumentais; dainuoju sudėtingesnes dainas, kurių kelių muzikos elementų akompanimentus, žymiu juos sutartiniais ženklais. Vartoju vis daugiau muzikos sąvokų, aptariu atliktą muziką, kūrinių paskirtį.							
2. FIZINIS AKTYVUMAS		1. KASDIENIAI GYVENIMO ĮGUDŽIAI		12. ESTETINIS SUVOKIMAS		13.1. DAILĖ		13.3. ŠOKIS		13.2. MUZIKA							
5. SAVIVOKA IR SAVICARBA		11. KALBINĖ RAIŠKA		14. KŪRYBISKUMAS		17. GEBĖJIMAS ŽAISTI		13.4. TEATRAS									
3. EMOCIJŲ SUVOKIMAS IR RAIŠKA		3. PASIEKIMŲ ŽINGSNELIAI: 5–6		1. JAUTRUS SOCIALINEI IR KULTŪRINEI ĮVAIROVEI		2. LANKSČIAI MĄSTANTIS		3. SĖKMINGAI BESIMOKANTIS		4. PASITIKINTIS		5. BESIRŪPINANTIS SAVIMI IR KITAI		6. KŪRYBINGAS		7. KOMUNIKABILUS	

